Avarif-ül Me´arif

Şihabuddin Sühreverdi Hazretleri

SÜHREVERDİ´NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.Hayatı:

" Devrin siyasi ve kültürel durumu

Müellifin yaşadığı çağ Abbasi hilafetinin yıkılışına tekaddüm eder.
Bu dönem aynı zamanda İslam dünyasında medreselerin ve tekkelerin kurulup yaygınlaşmaya başladığı dönemdir.
İbn-i Arabi, N. Kübra, A. Geylani, Razi gibi büyük kametler bu dönemde boy gösterir.
" Müellifin adı ve nesebi
Adı Ömer bin Muhammed Künyeleri Ebu Hafs, Ebu Abdullah, Ebu Nasr, Ebul Kasım Nesebi Ebubekir (ra)' e dayanır. Sühreverdi 6 aylık çocukken babası kadılık makamında bir iftira sonucu idam edilir.

Lakabları, Şihabuddin, Şeyh-ül İslam, Şeyh-uş Şuyuh,
" Memleketi ve doğumu
Doğum yeri Irak-I Acem bölgesinin kuzey batı köşesinde Cibal eyaleti, Zencan'a bağlı küçük bir kasaba olan Sühreverdi 16 yaşına kadar burada, geri kalan ömrünü Bağdat'ta geçirdi. Doğum tarihi H. 539 Şabanın ilk gecesi (27 Ocak 1145)
" Yetişmesi ve hocaları
1.Abdulkahir Es-Sühreverdi (d.488) Sühreverdi'nin amcasıdır.
Ebulkasım b. Fadlan (ö. 565)
Ebul Muzaffer Hibetullah eş Şibli (ö. 563)
Ebul Feth ibn-ul Batti (ö.564)
Ma'mer bin El Fahir (ö.564)
Ebu Zür'a el Makdisi (ö.566)
Ebul Fütuh et Tai (ö. 555)
A. Kadir Geylani (ö. 561)
Bir ara uzlete çekildi. Daha sonraları irşad ve vaazlara başladı. Zamanın halifesi (Nasır) kendisine ciddi hürmet gösterdi. Halife tarafından muhtelif yerlere (Harezm, Konya vs.) elçilik vazifesi ile gidip gelmiştir. Hayatının sonlarına doğru gözlerini kaybetti. 26 Kasım 1234'te vefat etti. Bahauddin veled, İbnu Farid, İbni Arabi'lerle mülakatı olmuştur. Münziri, Hafız Zeynettin gibi kimseler kendisinden icazet almışlardır.
" Halife ve müridleri
1. Ebu Cafer Muhammed bin Ömer es Sühreverdi (ö.655)
2. Bahauddin Zekeriyya el Multani (ö. 661)

3. Necmuddin Alibuzguş eş Şirazi (ö.678)
4. Kemaleddin İsfahani (ö.635)
5. İzzeddin b. Abdüsselam (ö.660)
6. Sadi-i Şirazi (ö.691)

2. Eserleri:

1. Avarif-ül Mea'rif
En meşhur eseridir. 63. Bölümden meydana gelir. Muhtelif konuları bakımından Kuşeyri Risalesi, Kut-ul Kulup ve İhya ile ciddi benzerlik gösterir. Yıllarca tekkelerde hassaten okutulmuştur.
2. Nuğbet-ül Beyan Fi tefsir-ül Kur'an
3. Reşf-ul Nesayih-il İmaniye ve Keşf-ul Fadayih-il Yunaniye
4. İrşad-ül Müridin ve Mecd-ad Talibin
5. İ'lamül hüda Akidetü Erbaa'tü-t Tüka
6. Er-Rahik-ul Mahtum

MÜELLİFİN ÖNSÖZÜ

Allah (cc) kalp temizliğine ermiş olanlara kendini tanımaya bahşeder. Onlar zikirle hoş ve derin nefes alırlar. Dünyayı ve menfaatini hor görür geceleri kaim, gündüzleri saimdirler. Dünyevi lezzetlere bedel Kur'an'dan tad alırlar. Kur'an ve sünnete bağlılıklarından ötürü. Onlara taraf-ı ilahiden halkı irşad, Hakk'a davet vazifesi verilmiştir.
Bir kavmin sayısını arttıran onlardan olur.

İlmi Tasavvuf, saf gönüllere, ihlaslı kalplere inen Rabbani bir hak vergisidir.

1. BÖLÜM

TASAVVUF İLMİNİN MENŞEİ

Tasavvuf hali, zevki ve keşfi bir ilimdir.
İnsan tabiatının devamlı değişen istekleri cehaletin, gafletin, bir çeşitidir. Sufilerin kalpleri ise Allah ile doludur.
Her ilmin kendi sahasında temel dinamikleri belirlenip usulleri tayin edilmiştir. Tasavvuf da bu tasniften nasibini almıştır.
Allah gökten su indirdi, demek nurları taksim etti, dereler onunla dolup taştı ayeti ise Allah Teala'nın ezelde taksim ettiği nur kalplerde dolup taştı manasına gelir. Fıkıh, dünyada tam manasıyla züht hayatı yaşayan tasavvuf aliminin ilmidir. Birinci dereceden ilim, istikamet ve hidayet kaynağı Peygamberimiz (SAV) dir.
Aşağıda olan her şey mütevazi olur. Din insanın kendisini Rabbine adaması onun karşısında varlık iddia etmemesidir.
İlim pınarlarının suyu kalbe ulaşınca kalp gözleri tam manasıyla açılır. Kişi hakkı batıldan ayırdeder.

İbn-i Abbas: En iyi ibadet dini anlamaktır.
Efendimiz (SAV)'in ilim ve marifeti, bütün varlıların isimleri kendisine öğretilen Hz. Adem

(AS)'den intikal etmiştir.
Gerçek sufi mukarrebdir.
Ebrar, mukarrebin haliyle hallenmedikçe "mutasavvuf", hal kendilerinde tahakkuk ederse "sufi" olur.

2. BÖLÜM

SUFİLERİN DUYDUKLARINI ANLAMALARI

İşitmenin hayırlı oluşunun alameti, kişinin Hakk'tan duyduğunu bütün özellik ve vasıflarıyla anlayarak işitmesi ve dinlemesidir.
Sufi anlatılan ve ilham edilene kulak verir.

Şibli: "Kur'an'ın nasihatleri kalbi Allah ile beraber olan ve göz açıp kapayıncaya kadar da olsa O (cc)'ndan gafil olmayanlar içindir."
Anlayış makamı, sohbet ve konuşma yeridir. O da kalbin işitmesinden ibarettir. Müşahade makamı ise kalbin basiretli olmasıdır. Anlayış, ilham ve semain tabi neticesidir.
Kalbin ölümü nefsin şehvetlere dalmasındandır.
Allah Teala'ya kulak vermeye mani olan her şey nefisden kaynaklanır.
Anahatlar umumi bir bakışla idrak edilir. Tefarruat ise insan yaratılışının kifayetsizliği sebebiyle tamamiyle idrak edilemez.
Tohum eken hakime benzer, tohum ise doğru söze benzer.

Heva ve hevesten tad almak asalak bir dikenin gelişmekte olan bir bitkiye mani olması gibidir. Sufinin kalbi ilahi sevginin bütün lezzetleriyle konakladığı yerdir. Saf sevgi ruhu huzur-u ilahiye ulaştıran bir bağdır.
Rasulullah (SAV) kainat yaratılmadan önce makam-ı istikrara en yakın kişi olmuş, temkin sohbetine katılmış bulunduğundan bütün hal ve davranışlarında ilahi n urlar apaçık görülmüştür. Fehimden ilme, ilimden amale ulaşılır.
Ayetler, ilahi hususiyet ve vasıflar taşır. Okunması ve dinlenilmesiyle ilahi tecelliler yenilenir ve kişi Allah'ın azamet ve cemalinin aksettiği bir ayna olur.

Cafer-i Sadık "Allah kullarına kelamı ile tecelli eder, fakat onlar bunu idrak edemezler."
Duydukları ve dinledikleri Allah katından olunca, duyduğu gördüğü, gördüğü duyduğu olur. Sonu evvelki haline döner. Evveli sonu olur.
Konuşana sözünü bitirinceye kadar mühlet vermek, dinlerken sağa sola bakmamak ve hatibin yüzüne bakmak iyi dinleme adabındandır.
Rasulullah (SAV)'tan gelen haberleri, salihlerin hayatını, ahiret ahvalini dinlemek, ilim öğrenmek isteyene gereklidir.

3.BÖLÜM

TASAVVUF İLMİNİN FAZİLETİ

Ulema, ümmetin yol göstericisi, delili, dinin direğidir.
Süfyan b. Uyeyne "İnsanların en cahili bildiği halde yapmayan ve en faziletlisi ise Allah'tan en çok korkandır."
" İlmi ile amil olmayan alimin ilmi bereketiyle amele dönmesi umulur. İlim hem farz hem de fazilettir. Kitap ve Sünnete istinat etmelidir.

Farz ilim, ihlas ilmidir. Tehlikeli davranışları incelikleriyle bilmektir. Vakit ilmidir. Helali bilmeye yarayan ilimdir. Alış-veriş, nikah ve talak ilmidir. Cahili olduğu ilmi elde etme ilmidir. İlmi tevhidi öğrenmek, yerine getirilmesi farz olan şeyleri amel etmeyi bilecek kadar öğrenmek, emir ve nehy ilmini öğrenmek farz olan ilimdir denilmiştir.
Ebu Ali el Cüzcani: Allah'tan istikamet üzere olmayı isteyenlerden ol, keramet sahibi olmayı isteyenlerden değil.
Kırık kalpli ve amelinden ötürü kendini sorumlu tutmak, nefsini itham etmek, keramet ve keşiften üstün tutulmalıdır.
Yakin bir defa hasıl oldumu yeni harikuladeliklerle yakin artmaz. Bulunduğu makam istiğna makamı olduğundan ilahi kudretin harikuladelikler vasıtasıyla bilinmesine ihtiyacı olmadığı gibi, bunda ilahi bir hikmet de yoktur.
Eğer kişi marifet yolunda ilerlerken keramet ve harikuladeliklere rastlarsa bu caiz ve güzeldir,

rastlamazsa bu mühim olmadığı gibi eksiklik de değildir.
Bütün ilimlerin tahsili esnasında dünya muhabbeti ve takvanın hakikatlerinden uzak kalmak tahsile mani olmaz hatta bazen bu ilmi elde etmeye (çünkü ilimle uğraşmak çok zordur) yardımcı olur.
Ehl-i tasavvufun ilmi, dünya ile elde edilmez, heva ve hevesten kaçınmadıkça bu ilmin hakikatlerine ulaşılmaz. Takva medresesi dışında da öğrenilemez.
Sufiler, muhabbetin her çeşidine vakıftırlar. Muhabbet-i Zati'den muhabbet-i sıfatı, kalbi muhabbetten ruhi muhabbetin farkını bilirler.
Saf bir takva ve zühdde kemal, ilimde üstün olmakla elde edilir.
Kalp aynası cilalanmış kimse, Levh-i Mahfuz'dan bazı bilgilere sahip olabilir. Külli ilimleri ihata eden, cüz'i ilimlere dönmeye onlarla uğraşmaya ihtiyacı yoktur.
Yaşanmayıp çok ilim elde etme düşüncesi şeytanın bir aldatmacasıdır.
İlm-ül verase ilm-ül diraseden geçer. Hakka'l yakin derecesi ilimleri vicdanidir. Müşahade makamından üstündür.
Sahabe yakin ilmini kendileri hallederken, fetva ilmini tabiine havale ediyordu. Mufassal bilgi, kalp temizliği, üstün seciye ve kabiliyetle elde edilir. Mücmel bilgi ilmin aslıdır.
Allah (cc) kuluna hayır murad ettimi onu taate muvaffak kılar.
Salih amel, salih amele götürür. Alim ve zahid sufi

kendini kimseden üstün görmez. Tercih edildiğinde aleyhinde bir fitne olmasından korkar.

4. BÖLÜM

SUFİLERİN HALLERİ VE TARİKATLERİ

En mühim şey, her türlü kin ve düşmanlıktan arınma. Kin adavete saik dünya sevgisi, makam ve mevki tutkusu.
Kötü sıfatlar değiştikçe perdeler kalkar, sünnete muvafakat mümkün olur. Resulullah (sav)' a intiba eden ilahi muhabbetten en çok nasib dar olandır.
Resulullah (sav)'intiba etmekle elde edilen başarıların en şereflisi Allah (cc)'a sığınma ve ilticadır. Bunda ruhi bit istiğrak ve dua makamına yakın olma gizlidir.
" Murad" ilahi yardıma mazhar olmuş, şuhum aleminin kötülüklerinden korunmuş demektir.
Tasavvuf nefsin tabii arzularına sed çekme, açlık ve dünyayı terkle elde edilir. Mutabakat yolu dışındaki bir hareket mahrumiyet, sünnete ittiba ise hikmetli konuşmayı netice verir.
Sehl b. Abdullah: Kitap ve sünnetin kabul etmediği bütün vecd halleri batıldır.

5. BÖLÜM

TASAVVUFUN MAHİYETİ

Tasavvufun mahiyeti "fakr" oluşturur. Fakrın sıfatı; yokluk anında sükunet ve rıza, varlıkta dağıtma ve isar.
Fakir, Allah' a arzedilecek haceti olmayandır.
Fakir, hiçbir şeye malik olmayan, hiç bir şeyin de kendisine malik olmadığıdır.
Fakir, kulluk vazifesiyle meşguldür. Rabb'isinin hacetini bildiğini bilir.
Tasavvuf, fakr ve zühdü cem eden bir isimdir.
Tasavvuf edeptir, güzel oydur.
Sadık müridin izn-i ilahiye olan bağlılığı sağlamlaşmadıkça zenginliğe dalıvermesine izin verilmez.
Tasavvuf iyi geçinme, alınana üzülmeme, altınla toprağı bir görmedir.
Tasavvuf, kendinde ölüp Hakk'la dirilmedir.
Sufi toprak gibidir, ona her şey atılır, ama ondan sadece güzel ve hoş şeyler çıkar.
Tasavvuf çiledir, sıkıntıdır, ıstıraptır.

6. BÖLÜM

SUFİ KELİMESİNİN KÖKÜ

Sufiler yün giyerler yün (suf) e izafeten "sufi" denir.
Huzur-u ilahide ön safta bulunduklarından "saff"a izafeten
Safevi kelimesinden türemiştir. Eshab-ı suffe'ye

izafeten.
Horasanlılar yerleştikleri mağaraya izafeten "Şikufiyye", Şamlılar ise "Cuiyye" ile adlandırılırlar.
Tercihe şayan ise "suf" (yün) e nisbet edilenidir.
Sufi, H.200'üncü yıla kadar kullanılan bir kelime değildir.

7. BÖLÜM

MUTASAVVIFLAR VE ONLARA BENZEYENLER

Kişi sevdiği ile beraberdir.
Müteşebbihin sufilere olan sevgisi, sufilerin ruhlarının kendisini anladığı gibi kendi ruhunun da onları anlaması ve yakınlaşmasından kaynaklanır.
Sufiyye yolunun basamakları; iman, ilm, zevk.
Sufinin telvini (halden hale geçmek) kalbini bulma, mutasavvıfınki kalp mertebesinden nefis mertebesine düşerek, nefsini görmekle gerçekleşir.
Müteşebbihin telvini yoktur.
Sufinin şarabı saf ve halis, mutasavvıfınki biraz karışık, müteşebbihin şarabı ise daha katkılıdır.

İbn- i Ata: "Cenab-ı Hakk'ı dünyevi endişe veya menfaatı nedeniyle seven zalim, ahiret için seven muktesid, iradesini Cenab-ı Hakk'm iradesine terkeden sabıktır.
Cüneyd: "Marifete ihtiyacı olanla karşılaştığın

zaman ona ilimle değil, rıfk ve hilmle yanaş."
Sufilerle veya müteşebbihlerle beraber olan şaki olmaz.

8.BÖLÜM

MELAMETİLİK VE MELAMETİLER

Melameti, halis, sadık kimselerdir ki amellerine başkalarının vakıf olmasını istemezler. Amelinin ortaya çıkmasından, günahının ortaya çıkmasından korktuğu gibi korkar.
Sufi ise ihlasından dolayı kendi ihlasını da unutmuştur.

Osman el Mağribi: "Melameti; halkı aradan çıkaran, fakat nefsine karşı bunda muvaffak olamayan kimsedir. Bu "muhlis"tir. Sufi ise kalbinden ve amelinden halkı çıkarıp nefsini de bertaraf eden kimsedir ki bu da "muhlas"tır."
Arif gerektiğinde amelini maslaha için izhar eder.
Melameti, mutasavvıftan ileri, sufiden geri bir mertebededir.
Melamatiyye Usulüne Göre Zikir:
1. Dil ile
2. Kalp ile
3. Sır ile
4. Ruh ile

9. BÖLÜM

SUFİ OLMADIKLARI HALDE SUFİ GÖRÜNENLER

Fitneye tutulmuş çarpık kimselerin zannettiği şeyler melametilerde yoktur.
"Kalenderiyye", kalp temizliğinin verdiği sarhoşlukla şer'i hudutları bozan, bir arda oturma ve birlikte olma konusundaki her türlü kayıtları ve adabı ortadan kaldıran gruptur.
Allah ile beraber olduğuna inandıkları kalplerinin güzelliği ve temizliği ile yetinirler.
Kimisi ibahilerin yolunu tutarak içlerinin Allah'a ulaştığını iddia ederek, bunun da ulaşılması gereken hedef olduğunu savunmuşlardır.
Şeriatın reddettiği her şey zındıkadan başka bir şey değildir.
Aldatılmış olan bu tür kimseler, şeriatın kulluğun gerektirdiği bir hak ve vecibe, hakikatin da kulluk görevinin inceliklerine vakıf olmak, demek olduğunu bilemediler.
Hz. Ömer (ra): "Kendisini töhmet altında bırakacak duruma sokan kimse, bu yüzden hakkında da kötü düşünen kimseleri kınamasın."
Allah(cc) her hangi bir şeye hululdan münezzeh olduğu gibi, kendisine de her hangi bir şeyin hululünden münezzehtir.
Hakikat derecesine ermiş bazı muhakkiklerin, sohbetlerinde duydukları gibi konuşmaya ve yanlış anlamaya sebep olacak sözler söylemeye cesaret

etmelerinin sebebi, uzun muamele ve mücahade neticesinde zahiri ve batıni olarak bu sözlerin kendilerine gelmesi, sufiye topluluğunun esasları olan takvada sadakat, dünyaya karşı gösterilen zühd ve kemal gibi prensiplere sımsıkı sarılmalarıdır.

10. BÖLÜM

ŞEYHLİK MAKAMI

Şeyh, Allah'ı kullarına gerçek manada sevdiren, kullarını da Allah(cc)'a sevdiren ve yaklaştıran kimsedir.
Şeyh, ittiba-i Resul(sav)'u şart koşar ve oraya götürür.
Tezkiy-i nefis yoluyla Cenab-ı Hakk'ı bildirir ve sevdirir.
Şeyhin üzerinde Cenab-ı Hakk' m verdiği bir vakar vardır.
Şeyhlik yolundaki salik nefsini iradesiyle iyiliğe sevkeder.
Kalbin biri nefse diğeri ruha bakan iki yüzü vardır.
Şeyh, kendi nefsini daha önce nasıl düzeltmiş ise müridini de öylece düzeltir.

Hz. İsa: "İkinci doğumu gerçekleştiremeyen kimse, semanın melekutuna yükselemez."
Akıl, mülk aleminde tasarrufa sahip olduğu için matematik ilminin delillerine vakıf olabilir. Fakat,

melekut alemine yükselemez.
Şeyhlik konusunda salih salikin durumu
1-Mücerred Salik: Cenab-ı Hakk'ın kendisine lutfettiği kadar nasibini alır. Nefse ait bazı sıfatlardan dolayı şeyhliğe erişemezler.
2. Mücerred Meczup: Farzların dışında belli bir amelleri ve seyr-i sulukları olmadığı halde Allah (cc)'m kendilerine lutfettiği kadar, ruhi huzur ve sükuna erişilen hallerden nasibini alabilirler. Şeyhlik makamına layık olamazlar.

1. Salik-i Meczub: Diğer ikisine nazaran daha açık, lutf-u ilahiye daha mazhar, daima avlar ama avlanmaz. Bazı sıfatlardan dolayı şeyhlik makamına ulaşamazlar.
2. Meczub-u Salik: Mutlak şeyhlik makamına en layık olanlar ; "Perde-i gayb kalksa yakinim ziyadeleşmeyecek." diyebilenler. Halin etkisinden kurtulmuş, hal ona değil o hale galiptir. Bedenler ve kalıplar Hakka yaklaştırılmış ruhların uzanıp kısalarak secde eden gölgeleri gibidir. Asılları şehadet aleminde kesif, gölgeleri latiftir. Gayıp aleminde ise asıllara latif, gölgeleri kesiftir.
Şeyhlik makamına eren;
Hakkal yakine ulaşmış bir arif ,
Maddi - manevi, nurani ve zulmani perdelerden sıyrılmış,
Hakk tarafından sevilen, nazarı deva, sözü şifa,
Sukutu Allah'la
Lutf-u kahrı bir gören kimsedir.

11.BÖLÜM

HADİMLER VE ONLARA BENZEYENLER

Cenab-ı Hakk: Davut (as) 'a " Ey Davut bana talip olan ve beni isteyen birini gördüğün zaman onun hizmetçisi ol" diye vahyetmiştir.
Şeyh her konuda Cenab-ı Hakk'ın muradını, hadim ise niyetini bilir. Hadim her işini Allah için, Şeyh ise Allah ile birlikte, O' ondan gafil olmaksızın yapar.
Hizmet, kişinin Allah ile beraber olabilme halini düzeltmek ve devamlı yaptığı nafileler hariç sair nafilelerden daha hayırlıdır.
Yapılan hizmet ne olursa hepsi de kendi arzuları ile başkalarına hizmeti tercih ettiği ve sufiler grubuna benzemeye çalıştığı için onların bereketine nail olur.
" Onlar kendileriyle bulunanların şaki olmadığı bir topluluktur"

12.BÖLÜM

SUFİLER GÖRE HIRKANIN HÜKMÜ

Hırka giymek, Şeyh ile mürit ile arasında bir bağlantı kurmak, müridin nefsi ile kendi arasında şeyhin hakemliğini kabul etmesi ve şeyhine ait elbise ile talibin nefsinde şeyhin iradesinin

hakimiyet tesis etmesi demektir.
Kendiliğinden yetişen ağaç, yapraklansa da meyve vermez, meyve verse de bakımlı meyve gibi olmaz.
Hırka giymek sünnet-i Peygamberi'de açıkça yoktur. Kabulü maslahata dayanır.
*Batını yönü ile şeyhine itiraz eden bir müridin feyz alıp, felaha ermesi pek nadirdir.
Şeyh, hırkanın şartlarını yerine getireceğine ve edebine riayet edeceğine dair müritten söz alır.
Mürit, şeyhe bir emanettir, heva ve hevesle tasarruf edilmez. Müridin şeyhin sohbetinden izinsiz ayrılması uygun değildir. Müridin süt emme zamanı şeyhin sohbet vakitleridir.

Hırka
1.Müritlik hırkası Sadece gerçek müridlere giydirilir.
2.Teberrük hırkası Mürid olmayıp onlara benzemeye çalışanlara giydirilir.
Hz. Yusuf (as)'un gömleği Hz. Yakup (as)'un gözlerini nasıl açmışsa şeyhin giydirdiği hırka da müridde aynı tesirleri yapar.
Teberrük hırkası giydirilene şeriatın sınırlarına sıkı sıkıya bağlı kalması tavsiye edilir. Bu haldeki kimse müridlik hırkası giyme seviyesine yükselebilir. Hırka konusunda yapılan tercihler (renk, cins) dinden ve hakikatten bir şey değildir.
Hırka giydirme ve giydirmemede bir beis yoktur.

13.BÖLÜM

RİBAT (TEKKELER)'DE YAŞAYAN DERVİŞLER

Ribat ve tekkelerde yaşayan dervişler "ne ticaret ne de alışverişin kendilerini Allah'm zikrinden alıkoymadığı" kimselerdir.
Ribatın aslı, atların bağlandığı yer idi. Sonraları ardından gelecek tehlikelere karşı, içindekileri korumak için hudut boylarındaki tekkelere "ribat" denilmiştir. Salih bir müslüman vesilesiyle çevresindeki nice kimseler ıslah olur. Ribat; bir ibadetin ardından diğerini gözlemektir. Ribat, nefisle savaştır.
*Masivayla ilişkiyi kesen, bütün organlara hakkını tam veren, kefalet-i ilahi ile yetinen... kimse hakiki murabıttır.

14.BÖLÜM

SUFFE ASHABI VE RİBATLARDAKİ DERVİŞLER

Çokça temizlenmeyi severler. Ribat onların evi ve ikametgahıdır. Ribatlardaki dervişlerin içlerinden kin sökülüp atılmıştır. Zahidler halveti, sufiler halvet de- encümeni tercih ederler.
* Cemaat evlerindeki kaidelerle gençler üzerindeki nefsin hakimiyeti daraltılır. Gözlerin ona çevrilmesi, üzerimde davranışlarını kontrol eden

bakışların çoğalması ile gençler cemaat içinde murakabe altına alınır ve terbiye edilirler.
Hizmet, başkalarına karşı davranmanın ve hizmet etmenin lezzetini almış, muamelenin tadına varmış, ribatlara ilk defa giren, acemi ve mübtedilerin yapacağı iştir. Kalp kazanma bereketine ve abidlere yardım sevabına böylece nail olur.

15.BÖLÜM

MURABITLAR VE SUFİLERİN ÖZELLİKLERİ

Mevzii ve arizi bir takım kusurların varlığı, işin ruhuna zarar vermez. Mü'min seven ve sevilen, iyi geçinen ve iyi geçinilen insandır. Zıddında hayır yoktur. Karşılıklı murakabe altındadırlar. Tefrika nefsin zuhuruyla ortaya çıkar.
Ruveym: "Sufiler aralarında anlaştıkları ve kınamayı kaldırdıkları vakit helak olurlar."
Nefis, kalple karşılaştığında ondan kötülük ve şer def'olur.
Şikayet eden de şikayet edilen de şeyh tarafından tekdir edilir.
Dervişler kusurlarından dolayı istiğfar ederler, kusurda ala ısrar etmezler.
Af ve özür dilendiğinde kabul edip reddetmezler.
Af diledikten sonra kardeşlerine bir şey takdim etmek sünnettendir.
Sufi yapılan bir iltifattan dolayı kalbine bir gurur gelirse, kendini bundan alıkor.

Ribatlardaki dervişlerin dünyevi tasa ve meşgaleye düşmemeleri için ihtiyaçları giderilir.
Şeyh, vaktini bütünüyle Hakk'a veremeyen dervişlerin ribatlardan yedirilip içirilmelerini uygun görebilir.
Sufiler ve şeyhler, gençleri başı boşluktan korumak için onları istihdam ederler. Hakiki derviş ve mürid döner dolaşır gene ribata gelir.

16.BÖLÜM

SEFR VE İKAMET ADABI

A. Başlangıçta sefer edip nihayette ikameti tercih edenler
1. Sefer vesilesiyle ilim öğrenmek için. İlm kastıyla evinden çıkan Allah yolundadır. Ona cennetin yolu kolaylaştırılır.
2. Şeyh aramak ve sadık ihvan bulmak için. Sadık ve salih kimselerle görüşme inkişafa vesiledir.
Nazarı ve vakarı fayda sağlamayanın sözü de tesir ve fayda sağlamaz. Sözün nuraniliği kalp nuraniyeti kadardır. Kalp nuraniyeti de istikametin ve ubudiyyetin hakkıyla ifasıyla gerçekleşir.
3. Alışkanlık ve hoşa giden şeylerden uzaklaşmak için
Eğer kişi doğduğu yerden başka bir yerde ölürse, kendisine cennetten doğduğu yerle izinin bulunduğu yer arası mesafe ölçülür.
4. Nefsin ince tuzak ve hilelerini ortaya çıkarmak

için

1. Eskiye ait ibretli eserleri görmek için.
2. Hüsn-ü teveccühten sıyrılmak ve unutulmak için. Hüsn-ü teveccüh ayakların kaydığı bir makamdır. Eğer teveccüh nefsin müdahalesi olmaksızın geliyorsa bunda mahzur yoktur, bilakis sıhhat-ı hale işarettir.

B-Başlangıçta ikameti tercih edip, nihayette sefere yönelenler.
C. Devamlı ikameti tercih edenler. Bunlar Hakk'ın terbiye ve murakabesinde yetişirler.

A. Devamlı seferde olmayı tercih edenler. Tanınmaktan sakınırlar. İkametin tevekküle mani olduğuna kanidirler.
" Bazen nefsin coşkunluğu ve heyecanı kalp hareketine karıştırılır. Bu ise felakete götürür. Sefere çıkmadan istihare namazı kılmak adabtandır.

17.BÖLÜM

SEFERİN FARZLARI VE FAZİLETLERİ

Sefere karar veren sufinin;
Teyemmümün,
Namazın kasr ve cem durumunu,
Mest üzerine mesh ahkamını bilmesi gerekir.

Sefer adabı:
1. Yoldaş ve arkadaş edinilmeli.
Tek başına yolculuk uygun değildir.
Üç kişi olunduğunda biri imam tayin edilir.
Tasallut ve cah düşüncesiyle riyasete talip olma heva ve hevesten kaynaklanır
2. Sefere niyetlenen sufi arkadaşlarına veda eder ve onlara duada bulunur.
3. Uğranılan yerlerde en azından iki rekat namaz kılar.
4. Binite bindiğinde mesnun olan duayı okur.
5. Yolculuğa sabah erkenden ve Perşembe günü çıkmak iyi olur.
6. Konak yerine uğrandığında dua etmek
7. Temizlik malzemelerini yanında bulundurmak
8. Sefere çıkmadan evvel iki rekat namaz kılmak.
Bu kaidelere bağlı kalanlar reddolunmaz. Kabul etmeyenlerin görüşü de büsbütün atılmaz.

18. BÖLÜM

SEFERDEN DÖNME ADABI

İkamet edilecek yerin ölü ve dirilerine selam vermek.
Kardeş edindiği kimseyi ziyaret edenin yolu asan olur.
Mescidlerden birine girince iki rekat namaz kılmak.
Tekkeye girince hususi ve maslahata dayalı bazı

sebeplerden dolayı selam vermek bazen terkedilir.
Seferden dönene hoş amedide bulunmak.
Sefer dönüşü geridekilere hediye getirmek.
Seferden dönen kimsenin istirahatı için hazırlık yapmak.
Gelir gelmez konuşmaya dalmama, sorulmadıkça konuşmama
Ziyaret ettiklerinin yanından izinsiz ayrılmama

19. BÖLÜM

ESBABA TEVESSÜL VE SUFİLER

Aslolan kimseden bir şey istememektir.
Yakin durumuna göre esbaba tevessül farklılık gösterir.
Tevekkülde vesvese maruz kimseler, esbaba kafi miktarda tevessül edebilirler.
Gerçek miskin insanlardan bir şey istemeyendir.
Sufiler Hz. İbrahim (as) vari Allah (cc)'dan bir şey istemekten haya ederler. O (as) "Allah (cc) beni biliyor mu ?" demişti.
Bazen rızka meyil Cenab-ı Hakk'ın verdiği bir intibah, bazen de bir günahın cezasıdır. Rızık bazan hikmet yollu, bazen de kudret - Hz. Meryem'e olduğu gibi- yollu gelir. Rızık ve borç konusunda daim sabır hazinesine müracaat edilmelidir. Bütün bu tevekkül ve esbab dairesinde bir şey gelmiyorsa zaruret miktarı istenilebilir. Veren el alan elden üstündür.

Kendine verilen mala emanet nazarıyla bakan fakr-ı lisanıyla, kendi malı gibi seyre dalan, fahr lisanıyla ve hayalperestlerin diliyle konuşur. Gerçek fakir indirileni değil, asıl indirenin yakınlığını taleb eder.

20.BÖLÜM

FETH-İ MANEVİ VE İHSAN-I İLAHİ

Sufi Allah ile meşguliyetin kemaline ererek takvada kemal sahibi olunca, hali onu esbaba tevessülü terke mecbur edebilir.
Bunun mebdeinde bir kapı açılır ki, gerek kendinin gerekse şeriatın günah saydığı şeye duçar olursa yaptığının cezası olarak telakki eder. "Günaha düştüğümü çocuğumun kötü ahlakından anlıyorum." sözü meşhurdur.
Allah (cc), bahşedeceği idrakle onu tevhide ve Hakk'la meşgul olmaya muvaffak kılar.
Allah(cc)'m tecelliyat-ı ef'alinden kendisine münkeşif olan hadiseleri tarassut ve mülahazaya devamla kul, tecelliyat-ı ef'alden tecelliyat-ı zata yükselir.
Tecelli-i ef'al; rıza ve teslimiyeti doğurur.
Tecelli-i sıfat; heybet ve üns kazandırır.
Tecelli-i zat ; fena ve beka duygularını bahşeder.
Fena, terk-i ihtiyar ve fiil-i ilahiye vukufun adıdır.
Cenab-ı Hakk'ın zatının bizzat tecellisi ancak ahirette olacaktır.

Resulullah (sav), ashabını tedricen ve nefsin tedbirinden, fiil-i ilahiyi müşahade ve Hakk'ın hüsn-ü tedbirine yönelmeye hazırladı.
Cenab-ı Hakk'ın kendisine sevkettiği rızkı kabul hususunda ilm-i ilahiye vakıf olan kul, korktuğundan emindir.
Feth-i ilahinin farkında olan da vardır olmayan da.
Mükaşefeye mazhar olanlar ;
Allah'tan ilm sunularak,
Ef'alden tecrid ile ilim sunularak,
Her ikisi de olmaksızın mükaşefeye ulaştılar.
Rızık alırken de verirken de işaret beklenir. Nefis endişesi kalkarsa işaret beklenmez.
Dervişlerin bazısına musallat olan sıkıntılar, kalplerin Allah ile meşguliyetini, kulluk hukukuna riayetini kemale erdirmek içindir.
Kul, Allah(cc) ile olan meşguliyetinden hali olduğu ölçüde dünya sevgisine müptela olur.
Zühd, ehlinin son adımı, tevekkül ehlinin ilk adımı mesabesindedir.
Feth-i ilahiye mazhar olana, hikmet veya kudret elinden merzuk olması müsavidir.
İhtiyacından ve zaruret miktarından fazlasını isteyenin sufilikle alakası yoktur.

21. BÖLÜM

SUFİLERE GÖRE EVLİLİK VE BEKARLIK

Sufi'lere göre her ikisinin de bir gaye ve zamanı

vardır. Herhangi bir halin (evlilik-bekarlık) ihtiyar edilmesi, Allah (cc) içindir.
Nefsin isyanından emin olundukça, bekarlık tercih edilir. Nefis, ilimle dizginlenir.
Evlenme adına şehevi bir acelecilik, erkeklerin manevi yolda gerilemesi demektir. Sadık mürid buluğa ermedikçe evlenmez. Buluğu ise 'Rical' olmasıdır.
Evlilik ve bekarlık hakkındaki haberlerin farklılık göstermesi, muhatabın farklılığındandır. Fazileti muhataba göre değişir.
Evli sufiye yardım edilmelidir.
Mücerred yaşamak, dervişini işini kolaylaştırır.
'Bizim arkadaşlarımızdan evlenip de manevi derecesini muhafaza edeni görmedim. S. ed Darani
Evlenmek, azimetten, ruhsata düşmektir.
Sıkıntıya sabır, refaha sabırdan daha kolaydır.
Oruç tutulmalı, nefis, ibadete alıştırılmalı.
Müridin evliliği düşünmemesi, hüsn-ü edebdendir.
Kadın ve şehvet akla gelince tevbe edilmelidir.
Kalbi namaz ve ibadetten meşgul olacak derecede evlenme düşüncesi arız olunca, şeyhe müşkil arzedilir ve duası talep edilir.
Bazen keşfen, yakazaten veya bir zatın işareti ile evlilik telkin, bekarlık men'edilir. Evliliğe basiretle gidilir; gözü kapalı gidilmez.
Tezkiye olmuş nefisler, nasibi olan hazlara eriştiğinde kalblerin inşirahı artar.
Süfyan b. Uyeyne; 'Çok kadınla evlenmek, dünya sevgisinden değildir. Çünkü Hz. Ali (ra) Peygamber Efendimiz (sav)'in Ashab'ının en zahidi

olduğu halde, dört hanımla evli idi, on yedi kariyesi vardı'.
Evlilik nedeniyle hanımdan gelen iki fitne vardır:
1-Maişet derdi
2-Kadınla ihtilat ve mübaşerette ifrat, hizmetten uzaklık.
Evliler için büyük bir gizli fitne de, fuhuş cemal lütfunda sükunet bulması ve neticede ruhta bir donukluk hasıl olur ki, bunun farkedilmesi çok zordur.
Ariflerin gönlüne zina düşüncesinin arız olması, onu işleyenin durumuna düşmeleri demektir.

22.BÖLÜM

SUFİLER'İN SEMAI

'Sözü dinleyip, en güzeline uyanları müjdele! Onlar Allah (cc)'ın doğru yola ilettiği kimselerdir. Onlar, akıl ve basiret sahibidirler' (Zümer Suresi, Ayet: 18)
Bütün sema'ın harareti, yolu, duygusunun burudeti üzerine gelince, gözlerinden yaşlar boşanır. Bazen bu vecdden de ürperti ve titremeyle zahir olur. Beyne ve ruha da etkisi vardır.
Ehl-i batıl, heva sahiplerinden de bütün haller nakledilir.
Kalb incelendiğinde duaya yönelinmelidir.
Allah korkusundan, derisi ürperince Cenab-ı Hak Cehennemi haram kılar.

Semaın ihtilaflı olanı, name ile söylenen şiirlerin dinlenmesidir.
Sema, nefse hitabı, eş ve cariyelerin şöylesi eğlenceli ve Hakk'a davet itibariyle haram, şüpheli ve helal pozisyonu sözkonusudur. Bunların helal ve şüpheli hallerine de acz-u müsamaha gösterilmesi uygun değildir.
Sema yapanın diri bir kalb ve ölü bir nefisle sema yapması gerekir. Aksi halde sema helal değildir (Abdurrahman es-Sülemi)
Nefsini rahatlatmak için, hal iddiasından uzak olarak sema yapanın raks ve semaı faydalı da değildir, zararlı da...
Şeyh ve manevi liderlerin raksetmeleri hiç yakışık almaz.

SEMA'I İNKAR EDENLER

1-Sünnet-i Seniyye ve Asar'dan habersizdir.
2-Kendisinin iyi amellerine aldanmıştır.
3-Soğuk tabiatlı, zevkten nasibi yoktur.
Haram olan, mücerred değil, fitne endişesidir.
Taat, zahiri sıfatların sırrı, vecd batıni sıfatların özüdür. Zahiri sıfatlar hareket ve sükunet, batıni sıfatlar ahval ve ahlak şeklindedir.

23.BÖLÜM

SEMA'A KARŞI ÇIKANLAR

Sema, temkin ehli ariflerden başkası için sahih olmadığı gibi, mübtedi müridlere de mübah değildir.
Şarkıyla çokça meşgul olan, sefih sayılır. Sefihin de şehadeti muteber değildir. (İmam Şafi'i).
Şarkı kalbe nifak tohumu eker. (Abdullah b. Mes'ud)
Şarkı zinanın büyüğüdür (F. b. İyaz)
Sema, eğer bir oğlanın sesini dinleyerek yapılıyorsa, ona fitne karıştığından, dindar kimselerin bunu reddi gerekir.
Tasavvufun tamamı ciddiyet'dir.

24.BÖLÜM

SEMA'A İHTİYAÇ DUYMAYANLAR

Vecd, kaybettiğini hissetmektir.
Ehl-i batın, nefsinin hevasını bulduğunda vecde ulaşır. Ehl-i Hak ise, kalbinin muradına erdiğinde vecd duyar.
Nefsin perdeleri, arızi ve zulmani hicaplar, kalbin perdeleri ise semavi ve nurani hicaplardır.
Vecd bazen manaların anlaşılmasından, bazen de sadece musiki ve namelerin tesiriyle olur.
Vecd kaynağı Hak Teala olan, bir varidatdır.
Allah'ın zatını murat eden O'nun (cc) indinden gelenle yetinmez. Mekan-ı kurba erişmiş olan kimseyi nezd-i ilahiden gelen bir varidat meşgul

etmez ve harekete geçirmez. Varidat kulun Allah (cc)'a uzaklığını gösterir. Halbuki kurb makamındaki kimse aradığını bulmuştur.
Varidat güçlü ve kamil olanı değiştirmez. Hz. Ebubekir (ra)'in sözüne telmihen.
'Allahım! Beni gözü yaşlı olmakla merzuk kıl'. (H. Şerif)

25. BÖLÜM

SEMA ADABI

Sıdk, ciddiyet, halis niyet, vakar ve semadan önce istihare, bereket ve istifade için dua.
Sema meclisinde vecde davetiye çıkarmaktan korkmalıdır.
1- Vecd gelmeden, vecd gösterisinde bulunulursa:
2- Allah'a yalan isnadı
3- Halkı aldatma
4- Salah düşüncesinin bozulmasına sebep olur.
5- Halkı batıl yola zorlama.
En güzeli, vecd anında hırka yırtmamaktır.
Hırkayı parçalayıp dağıtmak Sufilere göre ahdi yenilemektir.
Hırka hususunda söz hakkı, şeyhindir.
Sema'a ehil olmayanın katılması mekruhtur.

26.BÖLÜM

HALVET, ÇİLE VEYA ERBAİN

Erbain, sair zamanlarda hak, ters düşen arzuların bastırılması için yapılır.
Kırk gün ihlasla amel eden kimsenin kalbinden diline doğru hikmet pınarları akseder, ilm-i ledünne açılan kapı, buradadır.
Kul, insanlardan ayrılıp, Allah-u Teala'ya yönelmesi sayesinde mesafeler kat'ederek nefis madeninden ilim cevherini çıkarır.
Erbain'de muvaffak olmanın şartı, şartları ihlasla yerine getirmektir.
Halvette nefsin arzularından uzaklaşma vardır.
Peygamber Efendimiz (sav) de nübüvvet öncesi halvet yaşamıştı.

27. BÖLÜM

HALVETTE VAKİ OLABİLECEKLER

Halvet, dinin selameti, nefis ahvalinin yok olması, amelin Allah için yapılması içindir. Keşf ve Fetih mülahazasıyla yapılan halvet fitneye düşme demektir. Taleb edilecek istikamettir; keramet değildir.
Dinin esaslarına uygun halvet, kalbi nurlandırır, dünya rağbetini keser, zikrin tadına erdirir, namaz, tilavet vs. ibadetlerin ihlasla yapılmasını sağlar.
Bazen zihne hayaller düşer ki, bunları vehametle karıştırmamak lazımdır.

Zikre, hususiyle 'La ilahe illallah' mülazemet esastır.
Kalbe yermeşen kelime-i tevhid, kalbe yerleşince nefsin itirazlarını önler. Zikir nurunun kalbe bir cevher halinde yerleşmesi, halvetten gaye budur.
Bazı hayaller asılsız bazen de mevhibe-i ilahi olarak belirir ki, onlar da hakikatle irtibatlıdır.
Hakikatler misal elbisesinden sıyrılarak, özel bir haber ve keşif halini alır.
Mükaşefelerin hepsi yakin duygusunu takviye içindir. Asıl kayine ulaşan kimsenin bunlara ihtiyacı yoktur. Her ne olursa olsun, takva ve zühdün hakkı verilmeli, asla aldanılmamalıdır.

28. BÖLÜM

HALVETE NASIL GİRİLİR

Dünyada tecerrüd, halvete girip, gusül, iki rekat namaz, gözyaşı tevbe, ahlak-ı zemimeden arınma, cemaatle kılınacak namazlara sadece devam.
Halka halveti belli etmeme, daim zikr-i İlahi ile meşgul olma, hayale başka şeylerin girmesine izin verilmemelidir.
Daim abdestli bulunmaya çalışılmalıdır. Uykuya karşı mücadele etmelidir.
Azık, tuz ve ekmektir. Çok zor durumda katık da alınabilir.
Kıllet-i Taam, Kıllet-i menam, Kıllet-i kelam, uzlet ani'l enam esastır. Yeme, tedricen azaltılabilir.

Açlığın sınırı; ekmek-katık ayırt edilemeyecek seviyeye gelmesi.
Belli bir dönemden sonra Allah (cc) yemeği unutturur. Unutmasa bile, kalbin nur ile dolması, ruhun çekici kabiliyetini güçlendirir. Ruh, onu kendi merkezine ve alem-i ruhanideki yerine doğru çıkmaya başlar. Bu sayede salik, nefsani şehvet duygularından nefret eder. Lüzumsuz, konuşma gibi, şeyler nefsi uyarıcı etki yapar.
Fakat Cenab-ı Hakk'ın mevahib-i İlahiyesi buna münhasır değildir.
Erbain için tercih edilen zaman: Zi'l-Ka'de, Zi'l-Hicce'nin ilk on günüdür.

29. BÖLÜM

SUFİYYENİN AHLAK ANLAYIŞI

Ahlakta model Peygamber Efendimiz (sav)'dir. O (sav)'nun ahlakıyla ahlaklanmak esastır.
Rasulullah (sav)'dan Şeytani sıfat sökülüp alınmıştır.
Bazı sıfatların bulunması ise Allah (cc)'ın Nebi'sini (sav) özel rahmeti ile terbiye etmesi ve ümmetine örnek almasına vesiledir.
Tasavvuf halka iyi muamele, Hakk'a sadakattir.
İyi geçim, sabır, cömertlik, ülfet, nasihat ve şefkat hukuk-u azimdendir. Allah (cc)'ın ahlakıyla ahlaklanmak hedeftir.
Güzel ahlak, insanı Cennet'e götürür.

30. BÖLÜM

SUFİLERİN AHLAKI

1-Tevazu:
Her davete icabet, hediye kabulü, selam verme, selam alma.
Kendinde bir değer görmeme, hakkı her kimden olursa olsun kabul etme, herkesi kendinden hayırlı görme.
Böbürlenerek yürümeme, insanın yaratılığı şeye bakması.
Zillet ve meskenete düşmek, uygun değildir.

2-İnsanlara yumuşak davranmak:
Halkın arasına karışıp ezalarına sabır, uzletten daha hayırlıdır. Öfkeyi yutma, aff-u safv memduhdur.
Yumuşaklık hayırdan nasipdarlık demektir.

3-İsar:
Kendileri muhtaç iken başkalarını kendilerine tercih edenler.
Kendisini mülkün emanetçisi görenin isarı en sağlıklı isardır.
Huzeyfetü'l-Adevi'nin Yermük'teki su hadisesi,
Ebu Talha ve misafiri Sa'd b. Rebi ve Abdurrahman b. Avf kardeşliği.
Cömertlik, buhl'la kazanılır

4-Afv ve Müsamaha:
İhsan sana kötülük yapana iyilik yapmandır. İnsan, güneş, rüzgar ve yağmur gibi umumidir.

5-Güler Yüzlülük ve Tatlı Dillilik:
Güler yüzlülük, tebessüm, sadakadır.
mü'minin kalbinin aydınlığı yüzüne vurur.
Sevinç ve neşe Allah için ve O'ndan (cc) ötürüdür.

6-Şakalaşma ve Yumuşak Muamele
Sufiyye ahlakındandır.
Rasulullah (sav) latife ve şaka yapardı.
Mübtedilerin çokça şakalaşmaları uygun olmaz.
İşin içine nefs karışabilir.
İnsanları rahatlatmak için şaka yapılsa da, halvette ciddiyyet esastır.
Mizah bast ve recadan ileri gelir,

7-Yapmacık Davranışları Terketmek:
Tekellüf, nefsin arzusu üzere insanlara gösteriş olsun diye yapılan yapmacık hareketlerdir.
İkram ederken dahi tekellüften uzak peygamberane ahlaktır.
ziyaretçiye elde olanı, davetliye elden geleni ikram etmek esastır.

8-Mal Biriktirmeyi Terketmek:
Rasulullah (sav) ertesi gün için evde bir şey bırakmaz ve bıraktırmazlar.
Sufilerin Cenab-ı Hakk'ın hazinelerini deniz gibi (tükenmez) bilir.

Allah (cc) kuşlar gibi tevekkül içinde olmak

9-Aza Kanaat Etmek:
Kanaat rızadan kaynaklanır. Şerefi artırır. Fitnelerden korur. O, tükenmez hazinedir. Az malın şükrü daha kolaydır.

10-Münakaşa ve Cedelden Uzaklaşmak
Hakkı söylemenin dışında cedel ve münakaşadan uzaklaşma.
Nefisten gelen öfkeye kalbi hilm gösterme
Öfke anında nefsi itham etme, pozisyon değiştirme.
Öfke ve normal halde hükmetmek ancak nefsini dizginleyebileceklerin işidir.

11-İnsanları sevmek ve onlarla iyi geçinmek:
Mümine merhamet, kardeşlik.
Geçinemeyen ve geçinilemeyende hayır yoktur.
İyi kimselerle ülfet ve ünsiyyet kalbe inşirah verir.
Sevgi ile itaat, korkarak itaatten daha faziletlidir.
Allah (cc)'ın sevdikleriyle beraberlik O'nun (cc) sevgisine götürür.

12-İyilik Yapana Teşekkür ve Dua:
Sufinin hakkın varlığını kabulü, hakkın vücudunu perdelemez, O (cc) her şeyi açık seçik görür.
Nimete hamd, nimetden daha değerlidir.
Sufinin teşekkürü, teşekkülün kemalinden, inancın nimeti Allah (cc)'dan görmelerindendir.

13-Makamı Müslümanlara Hizmet İçin Kullanmak:

Makamı hizmet için isteyenler, ölmeden evvel ölenler içindir. Nefsin hilelerinden emin olmayanın fitnesinden korkulur.
Bilgisizlikle insanlara zarar vermemek.
İnsanların cehaletine sabretmek
İnsanların elindekilerine talip olmamalı, kendi elindekini onlar için harcamak. Riyasete liyakat için gerekli şartlardır. (Sehl b. Abdullah)

31. BÖLÜM

TASAVVUFTA EDEB

Ebed, zahir ve batın terbiyesidir.
İnsan edebe (ahlaki değişikliğe) ehil yaratılmıştır.
Edebin menbaı, iyi seciyedir. Kimse halindeki seciye mümarese ve riyazetle fiile çıkarılarak edeb ve terbiye kazanılır.
Bazen mümarese ve riyazete ihtiyaç duyulmaz.
İlim edeble anlaşılır
İbadetteki edeb, hizmetten daha yücedir.
Taat Cennet'e, taatteki edeb, Rıza-yı Bari'ye ulaştırır.
Zahiri su-i edeb, zahiri ceza, batıni dolanı da batıni cezayı mucib olur.

32. BÖLÜM

HUZUR-U İLAHİ'DE EDEB

Bu edeb, Rasulullah (sav)'dan alınır.
Sevinçteki ifrat veya bastın halinin aşırısı, varidatın çoğalmasına mani olur.
Her kabz halinde bir ceza sözkonusudur. Kabz bast halindeki ifrattandır.
Bastın itidali mesalih-i ilahiyyeyi nefse kaydırmamaktır.
Göz, basiretle istikamete erer.
Sultandan küçük şeyler istenmez. Kurb nedeniyle haşmet perdesi müstesna.
Arif için edeb, mübtedi için tevbe mesabesindedir.

33. BÖLÜM

TAHARET ADABI

İstinca, Kıble'ye yönelmeme,
Pisliği izale ve kullanılacak taş ve suyun temiz olması istibra, idrar kalmaması için yapılan temizlik hareketi istinca, öksürme gibi hareketlerle iyice temizlenme.
Temizlikte Şeytan vesvesesine fırsat verecek aşırılıktan sakınılmalıdır.
Def-i hacet halinde istitar (nazar-ı nas'dan gizlenme)
İdrar serpintilerinden ictinab edilmelidir.
Gusledilen banyoya bevletmemek.
Duaları yerli yerince okumak
Girişte sol ayak, çıkınca sağ ayak

İsm-i İlahi bulunan şeyleri yanından bulundurmamak

34. BÖLÜM

ABDEST ADABI

Abdestden önce -adabıyla- misvaklanmak
Abdest dualarını okumak
Farzlarını noksansız yapmak, tertibe riayet etmek
Sünnetlerine riayet etmek.

35. BÖLÜM

HAVASS'IN ABDEST ADABI

Uzuvlarını huzur-u kalb ile yıkamak
Daim abdestli bulunmak
Suyu israf etmemek, i'tidal sınırına vakıf olmak
Zahiri temizliğe kafi miktarda önem verip, asıl batına yönelmek.

36. BÖLÜM

NAMAZIN FAZİLETLERİ

Namaz, felaha götürür.
Namaz kılan, ateşte ısınan ve eğrilikleri düzeltilen

ağız gibidir.
Namaz, kul ile Rabb'i arasında kavuşma vesilesidir.
Namaz, Allah'ı hatırlatır.
Namaz kılan bütün azalarıyla dua halindedir.
Namaz kılan ehl-i semanın bütün hallerini cem'etmiştir.
Namazda sürat ve acele, felah kapılarını kapatır.

37. BÖLÜM

NAMAZIN KEYFİYYETİ VE ADABI

Abdest, vakit girmeden alınmalıdır.
Sünnet, insanı farza hazırlar, berekete vesile olur.
Sünnet-farz arası tevbe edilir.
İlk tekbirler ruhi ve bedeni tam konsantrasyona girilmelidir.
Kıyam, rüku', secde hallerinde okunması farz, vacip ve mendub olan dualar okunur. Gözler secdede açık bulundurulur. Zira onlar da secde ederler. Namazda Mirac sırrı vardır. İmam, sultanın kapısında duran elçiye benzer. Temsil ettiklerini unutmaz ve onlara tercüman olur.

38. BÖLÜM

NAMAZIN ADABI VE SIRLARI

Kalbi dünyevi şeyle meşgul etmeme. Maddi-

manevi.
Namazda istikamet üzere olma, namaz hırsızlığına girmeme, kişiye namazda yazılacak ecir, kalb huzurudur.

39. BÖLÜM

ORUCUN FAZİLETİ VE TESİRİ

Oruç, sabrın yarısıdır. Şehveti kırar.
Oruç, Allah (cc)'a doğru seyahattir. Hikmeti doğurur.
Melekut kapıları oruçla çalınır.
Mide doldurulan en şerli kaptır.

40. BÖLÜM

ORUÇLA İLGİLİ MUHTELİF GÖRÜŞLER

Kalb selameti oruçta görülüyorsa, oruca devam edilir. ara-sıra oruç bırakılır. Bayram ve teşrik günleri hariç, savm-dehr tutulabilir.
Oruç tutma sıra ve keyfiyeti kalbin ve nefsin durumlarına göre farklı değerlendirilmiştir.
Kimileri orucun bozulmasını mübah ve iyi görürken kimileri çirkin görmüştür.
Eyyam-ı beyz, Şaban'ın ilk 15'i Zi'l-Hicce ve Muharrem ayının ilk 10 gününde oruç müstehabdır.

41. BÖLÜM

ORUCUN ADABI

Zahir ve batın bütünlüğü selameti.
Yemeğin normal zamanlarda daha az yenmesi
Oruçla nefis zarurete alıştırılırsa diğer zaruretlere geçilir.
Sahur yapmak, iftara acele etmek. İftarın namazdan önce olması sünnetdir.
Gıybet gibi ma'nevi arazlardan ictinab.
Sufiler orucun da alışkanlık haline gelmesinden hoşlanmazlar.
Oruçsuz bir cemaatin sohbetine katılanın da oruçsuz olması adabdandır. Belli bir programı olanların ise oruca devamlılığı uygun olanıdır.
Orucun bozulmasındaki ve bozulmamasındaki efdaliyet niyetleri sadakate bağlıdır.
Yediklerinizi zikirle eritiniz (H. Şerif)
Mümkün mertebe gizlenmek.

42. BÖLÜM

YEMENİN FAYDA VE ZARARLARI

Niyetle adet ibadete döner.
Sufi vaktini Allah'a vermiştir.
Sufi adet olan şeylere ancak zaruret miktarı rağbet eder. Vukuf rutubeti (su) hararet-i nefis, (toprak)

serinlik (ruh) hususiyeti vardır. Dengeli olmaları esastır.
Yiyecekler helal olmalıdır.
Yemekten önce eller yıkanır besmele çekilir, Mün'im olan Allah hatırlanır.
Kalbin bozulması lokmadan geçer.
Nimetin değerini takdir, şükür sayılır.

43. BÖLÜM

YEME-İÇME ADABI

1-Tuzla başlayıp, tuzla bitirmek
2-Topluca yemek, bereket olur.
3-Yer sofrasında yemek
4-Lokmaları küçük küçük almak ve iyice çiğnemek, yaslanmadan yemek
5-Önce yaş ve ilim bakımından üstün olan kimsenin başlaması,
6-Sağ el ile yemek
7-Kendi önünden ve yemeğin kenarından yemek
8-Kusur aramamak
9-Yere düşen lokmayı alıp yemek
10-Parmaklarını yalamak.
11-Yemek kabını iyice sıyırmak
12-Yemeğin içine üflememek
13-Sofrada sirke ve yeşillik cinsinden şeyler bulundurmak.
14-Yemekte suskun durmamak
15-Et ve ekmeği bıçakla kesmemek.

16-Sofradakiler ellerini çekmedikçe yemeğe devam etmek.
17-Ekmek konulunca başka bir şey beklememek
18-İyice acıkmadan yememek, iyice doymadan da kalkmak.
19-Hizmet edene en azından yemekten birkaç lokma yedirmek.
20-Kalkınca hamdetmek.
21-Dişleri ve elleri temizlemek, dişlerdeki kırıntıları yutmak.
22-Elinin ıslağı ile gözleri meshetmek
23-Yapmacık davranışlardan sakınmak. Şüpheli yiyeceklerde istiğfar.
24-Bir topluluğun yanına tam yemek vaktinde gitmemek.
25-İkramda tekellüften sakınmak. İkram etme niyeti müstesna...
26-Konulan yemeği küçümsememek
27-Davete icabet etmek.

44. BÖLÜM

SUFİLERİN GİYİNME ADABI

Elbisenin helal ve temiz olması esastır. Sıcak ve soğuktan korumak.
Giyilen elbise, bulunan mevki ve makamla tenasüb içinde olmalıdır.
Nefsine galip gelen, hırstan uzak, hüsn-ü niyyet sahibi kimselerin güzel ve yumuşak elbise

giymelerinde bir beis yoktur.
Kibre sebep olacak, nefsin heva ve hevesini teşci edecek giysilerden sakınılmalıdır. Şüpheli şeyleri terk etmek.

45. BÖLÜM

GECELERİ İHYA ETMENİN FAZİLETİ

Kalb ve nefis birbiriyle mücadele ettiği sırada, şartlarına riayet ederek, dengeli bir şekilde uymak. Salih ise, müridlerin kalblerinin sükun bulmasına sebep olur.
Ruh, kalb ve üns, uykunun yerini tuttuğunda az uyku zarar vermez.
Gece elde edilen nimetler, gündüze yayılır. Bu durumda kalb ilahi nurlarla dolar.
Geceleri namaz kılanın yüzü, gündüzleri ak olur.

46. BÖLÜM

GECELEYİN KALKIŞ VE UYKU ADABI

Akşam namazını evrad-u ezkarlar beklemek, gece kalkışı akşam ile yatsı arasını ibadet ve zikirle geçirmek.
Yatsıdan sonra konuşmamak. Abdest tazelemek.
Nefis derin haz almaya çalışır. Hakkı verilir ama hazzı verilmez.

Alışkanlıkları değiştirmek de gece kalkmayı kolaylaştırır. Midenin yemekle dolu olmaması. Yeniler yiyecekler tilavet zikir ve istiğfarla eritilmelidir.
İhtiyaten vitir uykudan önce kılınmalıdır. Taze abdestle sadık rüya zahir ve batının temizliğinden geçer.
Rüyada Hak Teala ile konuşanlar olur ki, emir ve nehy alırlar. Bu zahiri emir ve nehy gibidir. Kendileri hakkında gafletten kurtulmak için abdeste azami dikkat gerekir. Mesela, gece yatarken mesnun olan dura ve sureler okunur.

47. BÖLÜM

GECE NAMAZI VE ADABI

Akşam ezanıyla ikameti arasında iki rekat namaz ve farz namazdan sonra da iki rek'at namaz kılınır. Akşam ile yatsı arası ibadet gündüzün günahlarını siler. Yatsıdan sonra da dört veya iki rekat nafile kılar. Eve girince dört rek'at daha kılar. Uyanacağından emin olmayanın vitir namazını yatmadan kılmalıdır. Gece kalkınca gönlü sadece Allah (cc)'a vermeli.
Daima Allah (cc)'a iltica edilmelidir.
Su ile temizlenip, Kur'an okunduğu zaman iki temizleyici bir araya gelir (zahiri ve batıni). Böylece Şeytan'ın vesveseleri, te'sir ve aldatmalar zail olur.

12 rek'at teheccüd namazı kılınır.

48. BÖLÜM

GECEYİ BÖLÜMLERE AYIRMAK

Gecenin tamamını ihya edemeyenler üçte birini, üçte ikisini, veya altıda birini ihya etmeleri müstehabdır.
Gece ibadeti şuurlu yapılmalı. Uyku gibi sıkıntı veren şeyler giderilmeli.
Tan yerinin ağarması (uykuyla geçirilerek) gece ibadetine tercih edilmemeli.
Kurb makamına erenler artan bir şevkle gece ibadetine müdavimlerdir.
Gündüz işlenen günah, kusur, gece ibadetine mani olur. Dünyevi işle çok fazla iştigal.

49. BÖLÜM

GÜNDÜZÜN ADABI

Tan yeri ağarmadan abdestli olarak sabah namazı beklenir.
Gündüzün iki ucunda ve gecenin bir kısmında kılınan namaz, günahlara keffaretdir.
Sabah namazı, sünnetinden sonra tevbe istiğfar getirilip, dua edilir.
Efendimiz (sav)'e salat-u selam getirilir.

Sabah namazından sonra münacaat yapılır.

50. BÖLÜM

GÜNLÜK İBADETLERİN VAKİTLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Sabah namazından sonra yerinden kalkmadan Kıble'ye yönelik olarak oturup, evrad-u ezkar okunur. Kerahet vaktinde uyumamalıdır.
Güneş iki mızrak boyu yükselince iki rekat namaz kılınır.
İşe gidecek bir kimse evden çıkmadan önce iki rekat namaz kılar; eve döndüğünde de iki rek'at kılar.
Sabahla öğle arası iki veya on iki rekat kuşluk namazı kılar.
Dışarıda hizmeti olmayan taat, tilavet, zikir ve münacaatla meşgul olur.
Kuşluk sonrası namazdan sonra biraz uyumak iyidir. Gece kalkmaya yardımcı olur. Kalbi saflaştırır. Zeval vaktine bir saat kala kalkar. Tilavet ve zikirle meşgul olur.
İbadet-ü ta'ate çoluk-çocukla meşguliyetten aşırı bir gevşeklik hasıl olur. İbadete olan isteksizlik giderilmedikçe namaza durulmaz. Bu da halk içinde Hakk'la olmaktan geçer.
Ruhu daim hak huzurunda bulunanlara ise halkla beraber olması zorluk vermez, bilakis ibadet gibi olur.

Öğle ile ikindi arası ibadet ve tilavetle geçirilir. Ağzın tadı değiştiğinde misvak kullanılır.
Hevanın, dünyanın ve nefsin galebesiyle ibadetten geri kalan kalbiyle bunun ezikliğini yaşar.
İkindiden sonra nafile ibadet vakti bittiğinden tilavet ve zikirle meşgul olur veya sohbet dinler.

51. BÖLÜM

MÜRİD-MÜRŞİD MÜNASEBETLERİ

Mürid, mürşidin önünde bulunmaz. Ondan önce işe ve söze başlamaz. Şeyh konuşurken ses tonuna dikkat eder.
Mürid gerek malında, gerek şahsında şahsi tercihte bulunmaz.
halinde ve hareketlerinde açıklanması gereken bir şey hisseden mürid, bunu şeyhinden sorarak çözümler.
Mürşid, müridin problemlerinin halline çalışır ve onları giderir.
Rasulullah (sav) için Cibril (as) bir vahy emini olduğu gibi, mürşid de mürid için ilham eminidir.
Mürşid konuşurken, şaibeli, parlak, nefse hoş gelen söz ve davranışlardan uzaktır.
Mürid, şeyhinin makamından daha üstün bir makam aramaz.
Şeyh için arzu edilen şey, müride daha yüksek dereceler kazandırır. Tam teslimiyetle mürid gıyabi huzur edebine nail olur.

Yüksek sesle konuşmak vakarın gitmesine sebeptir. Kalbde hürmet ve vakar olduğu zaman dil, ma la ya'niyyat ve garabetten kurtulur.
Şeyhe (büyüğe) temsil ettiği makam muktezasıyla hitab edilir.
Yabancılık nisbetinde zahire alaka artar. Şeyh yeni gelenlere önceki müridlere nisbeten daha fazla alaka gösterebilir.
Ebu Mansur el-Mağribi:
Şeyhe hizmet, ihvan ve akranla da arkadaşlık edilir. Şeyhde görülen beğenilmedik hareket, şeyhin ilim ve hikmet yönüyle bir mazeretinin bulunduğunu bilmesi ve ona teslim olması, müridin edebindendir.
Şeyhin yanında nafile namaza durmamak da adabdandır.
Kendine gelen tecelli, mesbibe, keramet gibi şeyleri şeyhinden gizlemeli.
Kendi terbiye ve eğitimine layık olduğuna inanmadığı şeyhin sohbetine girmemesi edebdendir.
Karşılıklı sevgi ve ülfet hal ve feyz in'ikasına en büyük vesiledir.
Rüya ve halleri şeyhinden habersiz tek başına yorumlamamalı.
Her türlü hacetini arzetmek için acele etmemesi şeyhin hazır hale gelmesini beklemesi adabdandır.
Huzura varırken hususi görüşmelerde şeyhe hediye (sadaka) takdim edilir.

52. BÖLÜM

ŞEYHİN RİAYET EDECEĞİ ADAB

1-Sufiler arasından sivrilip, ortaya atılmamak, insanları celb için lütuf, merhamet, güzel konuşma gösterisinde bulunmamak.
Kalbini Hakk'a nazır tutmaksızın, O'ndan (cc) yardım istememeksizin müridlere tek bir kelime etmez. Dili kalbe, kalbi Allah'a bağlar.
Ebu'n-Necib es-Sühreverdi: Dervişler, sözü ve sohbeti algılamaya hazır bulunmadığı sürece onlarla konuşmaz.
Müridin değişen halini görüp ona göre hareket eder. Umuma karşı konuşurken konuları genel boyutlarıyla ele alır.
2-Halkla beraber bulunduktan sonra kendini tefekkür zikir ve ibadete vereceği bir halvethanesi olmalı. Celveti halvetin himayesine alır.
Fetret devrinde (beş vakit) halkı irşadı ile faydalandıran şeyh, fazilet kazanır.
3-Kendinden irşad isteyenlere güzel davranması, hürmet ve saygıya layık şeylere karşı görevini yaparak mütevazi davranması.
'İlk defa gelmiş müride, rıfk ve mülayemetle davran, ilimle değil'.
4-Müridleri sever, hastalık ve sıhhat halinde haklarını yerine getirir.
'Onların irade ve sadakatlerine güvenerek onları asla terketmez'.
5-nefis terbiyesinde müride yardımcı olmak,

sadakatlerine güven nisbetinde ruhsat sınırlarına kadar yapılanlara müsaade eder.
6-Müridlerinden kendisine gelecek, herhangi bir menfaat ya da hizmete müridin lehine olacağına inandığı müstesna, tenezzül etmez.
7-Müridden sadır olacak kusuru şahsını hedef alarak söylemez. Umuma konuşur, 'Kızım sana söylüyorum; gelinim sen anla' kabilinden.
8-Müridin keşf ve varidat gibi şeylerini korur, onu başkalarına anlatmaz. Müridin hal ve keşfini küçümsemez. Bunlara takılıp kalınmayacağını da izah eder.

53. BÖLÜM

SOHBET VE TESİRLERİ

Cinsiyet ve birtakım asgari müşterekler sohbete sebeptir. Sohbete yakınlık duyan kişi, muhatabı Şeriat terazisine vurmalıdır.
Sadık ve samimi bir mürid, fasidlerle birarada bulunmaktan çok, salih ve iyi kimselerle bulunmakla bozulur.
Süleyman el-Havvas'a İbrahim b. Edhem gelir. Onu karşılamayacak mısın? denildiğinde 'İbrahim b. Edhem'i karşılamaktansa, yırtıcı arslanlarla karşılaşmayı tercih ederim. Çünkü ben onu gördüğümde ona karşı en güzel sözleri söylerim. Nefsimin en güzel hallerini ona arzederim. Bu ise fitnenin ta kendisidir'. der.

Halvette toplumdan maddi bir ayrılış, uzlette ise manevi ve şuuri bir ayrılış vardır. Halvet asıl ve daimi, ihtilat ise geçici ve arızidir.
Ehli ile sohbet batıni gözleri açar, eşyanın hakikatına erdirir.
Arkadaşının işini önemseme samimi dostluğu gösterir.
Kaynaşan ve kaynaşılan insan Allah'a sevimli ve yakındır.
Uzleti tercih ülfet etme ve edilme özelliğini gidermez.
Bizim anlattığımız dostluk hemcinse karşı duyulan temayülden gelen ülfet ve ünsiyet değil, Allah için Allah'la ve Allah'dan olanıdır.
Allah için sevenler imanın tadına ererler.
Allah'la sohbet edenlerle sohbet insanı, sohbet-i ilahi'ye götürür.

54. BÖLÜM

SOHBET VE KARDEŞLİĞİN SORUMLULUKLARI

Takva ve hayırda yardımlaşmana
Arkadaşına af dileme, dua etme, birliktelik için bereket niyazı.
Allah için birbirini sevenler ve O'nun (cc) için ayrılanlar Arş-ı Ala'da gölgelenecekler.
'Biri, diğerini dünyevi menfaat sebebiyle terk eden, Allah yolunda kardeş olamaz'. (Cüneyd el-

Bağdadi)
Kardeş incitilmez, aşırı şaka yapılmaz, yerine getirilemeyecek söz verilmez.
Bir ayrılık vuku bulsa da arkadaşı iyilikle anmak.
Mümkün oldukça hüsn-ü zan etmek.
Sadır olacak nefi bir harekete doğrudan kınamada bulunmaz, yanlışı gidermede en iyi yolu tercih eder.
Kişi, dostunun dini üzeredir.

55. BÖLÜM

SOHBET VE KARDEŞLİĞİN ADABI

1-Kardeşinin hatasını görmezlikten gelmek. Nasihat uluorta herkesin ortasında yapılmaz.
2-Kardeşlerine hizmet etmek, sıkıntılarına katlanmak.
3-Elindeki mal ve mülkü kendine ait görmemek.
4-Fazilet ve üstünlüğünü bildiği kişiye değer vermek.
5-Gereksiz dünya işleriyle fazla ilgilenen kimselerin sohbetinden uzak durmak.
6-Kardeşinin işine, kendi işinden daha çok önem vermek.
7-Yumuşak muamele etmek.
8-Söylediklerini, dikkatlice söylemek
9-Kardeşliğin devamı için bütün gücünü kullanmak.
10-Küçüklere şefkat ve sevgi ile muamele etmek.

11-Bir yere çağırıldığında, 'Nereye?', 'Niçin?' gibi sorular sormamak.
12-Kardeşlerine yük olmama.
13-Açık ve samimi davranmak, mudarat etmek, müdahane etmemek.
14-Beraberlikte inkıbaz ve inbisat arası orta yolu tercih etmek.
15-Ayıp ve kusurlarını örtmek.
16-Kardeşinin ayıpları için istiğfarda bulunmak.
17-Kardeşlerini kendisiyle mudarat etmeye mecbur bırakmamak.
*Bütün kötülükler nefisten, onun tezkiye edilmeyişinden kaynaklanır.

56. BÖLÜM

KENDİLERİNİ TANIMA KONUSUNDA SUFİLERİN GÖRÜŞLERİ

Akıl ve nakil sahipleri ruh konusunda ihtilafa düştükleri kadar hiç bir konuda ihtilaf etmediler. Sadıkların bu konudaki konuşmalarını Allah'ın(cc) Kelamı ve ayetlerinin tevili olarak değerlendirmek daha doğrudur.
Ruh konusunda konuşulanların bir kısmı ruhun Kıdemine, diğer bir kısmı da hududuna kildir.
Akıl, ruhla bir varlık ve kişilik kazanır. Onunla eşya üzerine hüccet getirebilir. Eğer ruh olmasaydı akıl dumura uğrar, hiçbir şeyin leh ve aleyhinde bir delil getiremezdi. Ancak o, yaratıkların en latifi,

cevherlerin safi ve parlağıdır. Gayblar onunla sezilebilir. Hakikat ehlinin keşfi onunladır. Ruh bilinmesi güç, hatta imkansız gibi şeyleri bilebilir. Ruhlara göre dünya ve ahiret arasında fark yoktur. Ruhlar, berzahta dolaşan, dünya ahvali ve melekleri gören, insanların durumları ile ilgili semada yapılan konuşmaları duyan ruhlar, Arşın altındaki ruhlar, cennetlerde uçan ruhları, dilediği ve gücü yettiği kadar, hayatı boyunca, Allah'a doğru koşan ruhlar vardır.
İnsanlardan biri ölüp de ruhlar alemine gelince tanıdıkları ile konuşur ve haber sorarlar.
Ruh, bedende bir araç, sıfat ve vasıf değil, cevher, zat ve ayndır.
Ruh ilimle gıdalanır.
Ruh, yeşil ve taze çubuğun içinde bulunan su gibi, kesif bedenle iç içe girmiş, latif bir cisimdir. (Cüveyni)
Bazı kelamcılar, ruhun araz olduğu fikrini tercih etmiştir.
Ruhun, bedenden ayrılırken, ondan bütünüyle ayrılması mümkün değildir.
Beden ruhtan ayrılırken ölümü hissettiği gibi, ruh da cesetten ayrılırken ölümü hisseder.
Ulvi ve semavi olan ruh-u insani, emir aleminden, beşeri olan ruh-u hayvani de halk alemindendir.
Aklın yeri dimağ, diyen de, kalp diyen de olmuştur.
Nefsin şekillenmesi, ruh-u insaninin Ruh-u hayvani üzerinde galebesi ve böylece hayvani ruhun diğer hayvanlardaki ruh-u hayvani cinsinden ayrılmasıdır.

Ruh, kendisi ile hayata ve canlılığa kavuşulan güzel bir bahar rüzgarı, nefis, şehvetlerin ve kötülüklerin kendisinden kaynaklandığı sıcak ve kavurucu bir rüzgar.
Kötü fiil ve ahlaklar hüsn-ü riyazetle giderilebilir veya değiştirilebilir.
Aç gözlülük ve ihtirastan tama' ve hırs meydana gelir.
Bir kul, yaratılışında mevcud olan hayvani insiyakları ilim ve adl ile eğitip yönlendirmedikçe insanlık derecesine erişemez
Kalp sekine ile dolduğu zaman nefse itminan verir. Çünkü sekine imanı artıran bir haldir.
Nefis cibilli vasıflardan sıyrıldığı ve tabi hareketlerinden kurtulduğu zaman, itminan makamına yönelmeye başlar.
Nefis tabii halinde, pişmanlık duymaksızın ve kendine kıymaksızın durusa ilim ve marifetin nuru onu etkilemez.
Sufiler, "Sır, müşahede mahalli, kalp, kalp de marifet mahallidir." demişlerdir.
Bir kısmı sırrın, ruhtan aşağıda olduğuna işaret etmiş, diğer bir kısmı da ruhtan daha latif ve üstün olduğu fikrini benimsemiştir.
Akıl, ruhun dili ve tercümanıdır.
Amellere eşit ve aynı olsa da akıllar farklı değer arzeder.
Akıl nazari ilimlerden değildir.
Akıl, ilimlerin hepsi değilse de, zaruri ilimlerden biridir.
Akıl, kendisi ile ilimlerin idrak edilebildiği bir

sıfattır.
Aklın nuru, ruhtan feyz alır ilimler de aklın nuru ile öğretilebilir.
Akıl, akl-ı meaş ve akl-ı mead olarak iki kısımdır.
Akla, cehalete mani olduğu için mani, engel anlamında akıl adı verilmiştir.
Basiret aklın içine aldığı bütün ilimleri kuşatır.
Aklı şeriat nuru ile aydınlanan ve basiretle takviye edilen kimse, basiret erbabının ve yalnızca mücerret akla dayanmayan akıl sahiplerinin mükaşefesine mahsus olan ve kainatın batınını ifade eden melekut alemini kavrayabilir.

57. BÖLÜM

KALBE GELEN HAVATIRIN BİLİNMESİ

Meleğin ve şeytanın insanın üzerinde yönlendiren etkisi vardır.
Havatırı tefrike aid arzı ve istek, müridin himmeti. talebi, iradesi ve Cenab-ı Hakk'ın takdir ve ettiği nasib kadardır.
Havatır Allah (cc)'ın kuluna gönderdiği elçilerdir.
Kalp lekelendiği zaman şeytan onu arzu ederek ona doğru yaklaşır.
Kalbin saffeti, zikir ve murakebe ile muhafaza altına alınmıştır. Zikrin kendine ait bir nuru vardır.
Zikrin kapısı takva ile açılır. Kul organlarını ilahi yasaklardan korumadıkça takvaya eremez.
Takva önce yasaklardan, sonra da lüzümsuz

meşgalelerden alıkor, hatta nefsin vesveselerinden bile alıkor.
Nefsin söyledikleri genel olarak telakki edilmeli.
Nefsin hak ve hazları ancak üzere iki ihtiyacı vardır.
Nefis, vesvese ile eşyayı gerçeğe ve hakikate aykırı bir şekilde, sahibine ters yüz ederek göstermeye böylece kişiyi eğri tarafa çekmeye çalışır.
İnsanların bir kısmına havatırın yönü konusunda, haz tarafını bırakarak hak tarafını yapması dışında başkası caiz değildir.
Havatır hakkında şüpheye düşen insanlardan bir kısmı da Allah (cc)'tan kendilerine verilen güçlü ilmin tesiriyle, haz tarafına meyleden havatırı ve onun gereğini yapma yoluna gider.
Uruç eden kişi, bu halini muhafaza ederek normal durumuna iner. Fakat hali aynı şekilde devam etmez. İnişi ile birlikte nefsin istek ve ihtiyaçları menziline tekrar girer.
Bütün fiiller, kendilerinden önce bulunan havatırdan doğar.
Yediği içtiği haram olan kimse ilham ile vesveseyi birbirinden ayırdedemez.
Havatır konusunda şüpheye sevkeden sebepler:
1- Yakin zayıflığı
2- Nefsin sıfatlarını tanımadaki ilim azlığı
3- Heva ve hevese uyma
4- Dünya, makam, mevki ve hubb-u cah sevgisi.
Cüneyd:
"Hakk'tan gelen havatırın birincisi diğerinden daha kuvvetlidir."

Allah'ın hatırı bazen meleklerden bazen de nefisten gelir.

58. BÖLÜM

HAL, SABİT VE KALICI DEĞİLDİR

Bir şey önce "hal" olarak başlar, bilahere makam haline gelir.
"Muhasebe hali"nefsin vatanı, yerleşme yeri ve makamı haline gelir. Bunun devamlı hale gelmesi ve muhasebenin kulda yerleşik duruma yükselmesi halinde, muhasebe halinden, muhasebe makamına yükselmiş olur.
Bütün hallerin en yücesi, Hakka'l yakin halidir. Mevhibe-i İlahidir.
Makamlar kesbi, haller vehbidir.
Haller, Cenab-ı Hakk'ın gönülde uyandırdığı şeyler, makamlar ise bunların yollarıdır.
Haller devamlı olmaz ve peşpeşe gelmezse hal değil, tevih ve besadih adını alır. Bu hallerin başlangıcıdır. Devam ederse hal olur.
Kul, makamlara yükselmeye, hallerin artması ve fazlalaşması ile devam eder.
Kul, gerçek tevbeye erişinceye kadar, hal olan tevbe ile tekrar tevbe etmeye devam eder.
Tevbenin başında meydana gelen zecr ve meş hali üç şekilde tezahür eder:
1- İlim yoluyla mez
2- Akıl yoluyla mez

3- İman yoluyla mez

Rıza hali de kul, rıza makamında mutmain oluncaya kadar gidip gelmesine devam eder.

Tevbe, bütün mekanların aslı ve özü bütün hallerin anahtarıdır. Makamların ilkidir.
Kulda zecr ve mez'in hal olarak bakınması tevbenin anahtarı ve başlangıcıdır. Mezi ve Zecirden sonra"intibah" hali hissedilir.
İntibah kişiye hayra götüren hallerin başında gelir.
Yakaza; Hakk'tan korkan kimselerin kalbine Allah (cc) tarafından ihsan edilen ve onları tevbe etmeye yönlendiren ilahi bir ikazdır.
Gerçek bir muhasebe ancak sahih ve sağlam bir tevbeden sonra olur.
Murakabe menfi hatıraları keser.
İnabe tevbenin ikinci derecesidir. İnabe, Allah' (cc) tan yine Allah' (cc) a dönüştür.
Tevbe, mücahedeyle, mücahede ise sabırla olur.
Sehl b. Abdullah: "Nimetlere sabır, bela ve musibetler sabırdan daha zordur."
Sabrın hakikatı, nefsin itminana ermesinden, onun itminana ermesi, keskiye edilmesinden nefsin tezkiyesi de ancak tevbe ile olur.
Ömer b. Abdulaziz"Kaza ve kaderin şahsıma takdir ettiği şeyler dışında asla sevincim olmadı."
Havf tevbeye yönelişten hasıl olur.
Tevbede istikamet havf ve recanın mutedil olmasına vesiledir.
Tevbe makamı bütün makamları toplar.

Hz. Ali(ra): " Zühd, mümin olsun kafir olsun dünyayı yiyen kimseye aldırmamandır."
Fakirde zaruri bir katlanma, zahidde ve iradi bir katlanma ve terkediş vardır.
Sehl b. Abdullah: "Gerçek ubudiyyet, şahsi tedbir ve ihtiyar terk edildiğinde elde edilir."
Yaptığını Hakk'la yapan, düşündüğünü Hakk'la düşünen ve O'nun emirlerine yasaklarına aykırı, ufacık bir şeye yönelmeyen kimsenin durumu "beka" makamındır.

Tevbe: Tevbede tevbe etmektir.
Şahsi düşünceler ve duyguların varlığı silkinmesi gereken günahtır.
Gönlüne doğan kötülükten zevk almayı hor ve hakir görmekten bir an bile gafil olan kişinin selamette olmayacağından ve bu zevkin kalbe işlemesinden korkulur.
Heva ve hevese duyulan sevk, Cenab-ı Hakk'a karşı hissedilen sevginin yokluğundan veya azlığındandır.

Vera: Dinin aslı veradır(Hadisi Şerif)
Hz. Ömer:" Takva ve vera'i elinde bulunduran, dünyalığı elinde bulunduranlara karşı boyun eğmesi layık değildir."
Vera zühdün başlangıcıdır.
Vera şüpheli şeylerden çekinmedir.
Allah' (cc) tan bir an olsun gafil olmamadır.
el-Havvas:"Vera, korkunun, korku marifetin, marifette Allah' (cc) a yakın olmanın delilidir,"

Zühd: Cüneyd:" Zühd, elde olmayanın gönülde de olmamasıdır."
Zühd, elde olandan el etek çekme, elde olanı da dağıtmaktır."
Zühd, nefsin hazlarını terk etmektir.
Şibli:"Zühd, gaflettir, dünya değersiz bir metadır, değersiz bir şeye karşı zahid olma ise gaflettir.
Zühd içinde zühd, zühd sırasıyla şahsi irade ve ihtiyarından çıkmaktır.
Hakiki zahid, dünyayı alırsa, yine Allah' (cc) la ve O'nun müsadesi ile alır.

Sabır: Sabır, sabırda sabretmektir.
Sabır nefsi olgunlaştırır.
Ancak sabredenlere, mükafatlar hesapsız olarak ödenecektir.
Şibli:"Sabrın en güç olanı Allah' (cc) ta(Sabr-fillah) sabreder. Bir defa sabreder. Sabır Allah' (cc) ta(Billah) ve Allah (cc) için (lillah) sabreden ve asla sabırsızlık göstermeyen kişidir. Fakat az da olsa şikayet onda vuku bulur.
Sabbar(Sabur)'un sabrı, yalnız Allah' (cc) ta Allah (cc) için ve yalnız Allah' (cc) la olan kişidir.
Sabırda izzet ve güzellik vardır.

Fakr: Fakr, sana ait hiçbir şeyin bulunmamasıdır.
Kettani"Allan' (cc) a fakr gerçekleşince Allah (cc) ile gına hali gerçekleşmiş olur."
Fakr, ihtiyaçların kalpte belirmesi ve Allah' (cc) ın dışında ki şeylere karşı muhtaçlığın yok olmasıdır.

Fakr, Allah' (cc) dan başka hiçbir sebebe istinad etmemektir.
Fakr, tevhid menzillerinin ilkidir.

Şükür: Şükür, Mü'mini görerek nimetin farkına varmamaktır.
Şükür de Allah'ın bir nimetidir. Ona da ayrıca şükür gerekir.
Şükür, Allah' (cc) ın verdiği nimetlerle O'na isyan etmemektir.
Şükrün hakikatı: Kulun, dinine zarar verenler dışında kendisi hakkında takdir edilen her şeyi, nimet olarak bilmesidir.

Havf: Hikmetin başı Allah (cc) korkusudur.
Gerçek havf sahibi azaba sebep olan korktuğu şeyleri terketmektir.
Zunnur el-Mısri"Allah' (cc) ı gerçek manada seven kişi, havf kalbini sulamadıkça muhabbet kadehinden içemez."

Reca: Hardal tanesi ağırlığında imana sahip olanın kurtulacağı müjdesi verilmiştir.
Recanın alameti, güzelce itaat ve ibadet etmektir.
Reca, helal tecellileri cemal gözü ile görmektir.
Havf ve reva bir kuşun iki kanadı gibidir.
Reca, Cenab-ı Hakk'ın keremini görerek rahata ermektir.

Tevekkül: Her işini Allah' (cc) a havale etmek.
Tevekkülün yalnızca görünen bir tarafı vardır.

Tevekkül imanın neticesidir.
Zünnun: "Tevekkül nefsin tedbiri terk etmesi ve Cenab-ı Hakk'a karşı her türlü güç ve kuvvetten soyutlanmasıdır.
Tevekkül Allah' (cc) a sımsıkı sarılmaktır.
Tevekkül Allah' (cc) ı bilme nisbetinde olur.
Masivadan bir şeyler umarak bakmak cehalet ve marifet kıtlığından kaynaklanır.

Rıza: Rıza, takdir edilenleri kalbin sükunetle karşılanmasıdır.
Musibet ve belalara, nimet ve lütuflara sevinildiği gibi sevinmektir.
Rıza, kalplere vasıl olan ilmin sağlam ve sahih olmasıdır.
Rıza kalbin inşirahından, kalbin inşirahı da yakin nurundan meydana gelir.
Seven, sevgiliden gelen her şeyi kendisinin muradı ve tercihi olarak görür.

59.BÖLÜM

HALLERLE İLGİLİ BAZI AÇIKLAMALAR

Muhabbet: Allah ve Resulullah sevgisini herşeyden üstün tutulan hakkın ve imanın zevkine varmış demektir.
Allah ve Resulü iman hükmü ile sevilirken, çoluk çocuk da fıtratın hükmü ile sevilebilir.
Ruhun muhabbeti, kalbin muhabbeti, nefsin

muhabbeti, aklın muhabbeti gibi muhabbetin değişik saikleri vardır.
Genel anlamda sevgi emirleri yerine getirmek olarak özel anlamda: Ruhun Cenab- Hakk'ı yakinen bilmesinden doğan zat sevgisidir.
Gerçek manada sevenler, sevdiğine ve sevdiğinin de sevdiğine ulaşmak gönülle olur.
El- Ruzbari:" Bütün varlığından sıyrılmadıkça sevginin sınırına yaklaşamazsın."
Cüneyd:"Muhabbet, muhibbin, kendi sıfatları yerine mahbub olan Allah' (cc) ın sıfatlarına bürünmektir.

Şevk: Seven kişide meydana gelen şevk, şahsi gayreti ile değildir.
Tevbe istikrara kavuşunca zühd, muhabbet istikrara kavuşunca şevk meydana gelir.
Şevk muhabbetin meyvesidir.
Muhitlerin dünyada bekledikleri şevk, ölümden sonrası için, bekledikleri şevkten farklıdır.
Nice sadık muhibler yaşamaktan zevk alırlar.
Mücahededen hasıl olan şevk bu'd ve gaybubet halinde hasıl olan şevkten daha şiddetlidir.

Üns: Cüneyd:"Üns, heybetin varlığı ile beraber yüksek haya duygusunun birlikte bulunmasıdır."
Zünnun "Üns, sevginin sevgilisine karşı iç huzuru duymasıdır."
el-Vasit:"Kainattan kalben ve manen bütünüyle uzaklaşmayan kimse ünsibillah haline eremez."
Allah' (cc) a olan tazım ve heybetin artması ünsün

de artması demektir.
Ünsün hakikatı"Cenab-ı Hakk'ın azametini öğrenmenin ağırlığı ile beşeri varlığın bir kenara sürülüp atılması, fetih meydanlarında ruhun serbestçe yayılmasıdır.
Zati üns feradan sonra gelir, zat tecellilerinin mütaalasından sonra hasıl olan beka ve temkin makamın da meydana gelir.
Nefsi mutmainnenin hudu ünsten, huşu de heybettendir.

Kurb: Kulun Rabbisine en yakın hali secde anıdır. Nefsin ibadet ve taatla ifa etmesi ile ruhun kurbiyetle olan nasibi gittikçe artar.
Cüneyd:"Cenab-ı Hakk, kulların kalbini kendisine ne kadar yakın görürse, o nisbette onların kalbine yaklaşır."
Sehl:" Kurbiyet makamlarının en aşağı derecesi hayadır."

Haya: Haya sahibi, organlarına ve düşüncelerine hakım olmalıdır. Hz. Osman(ra):"Evde karanlıkta guslederken bile Allah' (cc) tan utancımdan büzülür de öyle yıkanırım."
Haya, Cenab-ı Hakk'ın celal tecellilerinin azameti karşısında ruhun teslimiyeti ve başını önüne eğmesidir.

Vuslak(İttisal) Nuri:"İttisal, kalplerin mükaşefe, sırların müşahede makamına ermesidir."
Vuslak, kulun, Halık'ından başkasını görmemesi ve

içinde yaratıcıdan başkasına ait bir duygu bulunmamasıdır.
Vasıl, Allah'ın vuslata erdirdiği kişidir.
Muttasıl ise, kendi şahsi gayret ve çalışması ile vuslata eren kişidir.
Vasıl olan, Allah' (cc) dan alıkoyacak hiçbir şey yoktur.
Zunnur:"Dönen, gittiği yönden dönmedikçe Hakk'a rücü etmiş sayılmaz. Her şeyden kesilip O' (cc) na yönelmeyen vuslata eremez.
Vuslak yolunun basamakları ebedi ahiret hayatında bile asla katedilemez.

Kabz Ve Bast: Şeyhler, kabz ve bastın alametlerine işaret etmişlerdir.
Kabz ve bastın kendilerine ait muayyen mevsimi vardır. Bunların vakti, havvasa ait muhabbet makamında bulunan kimselerde. kabz ve bast hali görülmez. Bu durumda birinin ancak havf ve recası vardır. Bazen kabz ve bast haline benzer duygular hisseder ve buna da gerçek kabz ve bast zanneder. Halbuki öyle değildir, kendisine arz olan bir sıkıntı halidir, ancak o kabz zanneder. Veya nefsani bir rahatlama ve tabii bir neş'edir. Fakat o bunu bast zanneder.
Kişide nefs-i emmareye aid sıfatlar bulunduğu sürece bu tür rahatlık ve ferahlık ortaya çıkar.
el-Vasıt:"Cenab-ı Hakk, sana ait olan şeylerden dolayı seni kabzeder. Kendisine ait şeylerden de seni bast eder."
Kabz ve bast nefs-i levvameden kaynaklanır.

Fena ve beka makamına erdiği zaman kabz ve bast yoktur.
Kabz, bazen bast konusunda aşırı gitmenin neticesinde vaki olabilir.
Avama ait muhabbetin ilk devresinde bulunan kimse, kabz ile himmi bast ile de neşatı karıştırır.
Bazen, kabz ve basta benzer haller meydana gelebilir; amma bu nefsin tabii sıfatlarından değil, mutmainne halinden doğar.

Fena ve Beka: Fena; bütün hallerden sıyrılmak, hiçbir şeye karşı haz duymamaktır.
Beka; kulun kendisine ait olan şeylerde fani ve Allah (cc) için olan şeylerle baki olmasıdır.
Cüneyd:"Fena, beşeri ve nefsani vasıfların bütünüyle susturulması, tüm varlığın Cenab-ı Hakk'la meşgul olmasıdır."
Fena, Allah' (cc) ın emirlerinin kul üzerinde tam bir hakimiyet kurmasıdır.
Fena, bazen Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarını, bazen de zat tecellilerini azametini müşahade etmekle meydana gelir.
Beka makamına erişen kişiye, Hakk, halktan, halk da Hakk'tan engelleyemez. Fena halinde bulunan kimse ise Hakk ile halktan perdelenmiştir.

60. BÖLÜM

HALLERE DAİR BAZI TASAVVUFİ ISTILAHLAR

Cem' ve Fark'Tefrika
Cem' asıl, fark ise Fer'idir.

Cem': Sahabinin Allah' (cc) tan başka hiçbir şeyi müşahade edemediği vuslattır.
Tefrika ise dilediğini açık seçik görmektir.
Cüneyd:"Kurbiyetin vecd ile bulunması cem', kulun beşeri özellikleri ile kaybolması da tefrikadır.
Cem' ile tevhidin her türlü beşeri sıfatlardan tecridine, fark ile de şahsi gayretle elde edilene işaret edilmiştir.
Kul amellerine kesb nazarıyla bakacak ve nefsine bir şeyler izafe edecek olursa tefrikada, herşeyi Hakk'a izafe edecek olursa cem'dir.
Tefrika ubudiyyet, cem' ise tevhiddir.
Cem' fena ile tahakkuk ederse "Cem'ul cem" adını alır.
Hakk'ın fiillerini görmek tefrika, sıfatlarını görmek cem' zatını görmek de cem'ul cemdir.

Tecelli ve İstikrar: İstikrar, kalbe ait sıfatların güçlü olması ve kemali sebebiyle nefsani sıfatların ortadan kalkmasıdır.
Tecelli ise, Cenab-ı Hakk'ın bazen fiilleri, bazen sıfatları, bazen de zati ile olur.
Tecelli, beşeri perdelerin kaldırılması, Cenab-ı Hakk'ın zat tecellilerinde, kula göre bir televvun ve değişikliğin olmamasıdır.
İstikrar ise, beşeri kişiliğinin seninle gaybı

müşahade arasında bir engel olmasıdır. Denilmiştir.

Tecrid ve Tefrid: Tecrid: yaptığı şeylerde kulun bütün gaye ve garazlardan sıyrılması

Telfid ise; kulun kendisine gelen şeylerde nefsini görmemesi, Allah' (cc) tan bilmesi

Vecd, Tevaccud, Vucud:
Vecd: Allah' (cc) tan kulun batınına gelen ve ona ferah veya hüzün kazandıran bir haldir.
Tevaccud: Zikir veya fikirle vecdi elde etmeğe çalışmaktır.
Vücud: Vecdin vicdan boşluğuna ulaşarak ferahlığının genişlenmesi ve yayılmasıdır.

Galebe: Vecdin birbiri andından sürekli gelmesidir

Muvamere: Sekr, hal saltanatını kulu istila etmesi sahu ise, kulun yeniden sözleri ve işlerini düzene koymaya yönelmesidir.
Kimin üzerinde halin cereyanından bir eser varsa, onda sekr den bir eser var demektir. Bütün duygular yerli yerine dönünce de sahu hali meydana gelir.

Mahu ve Isbat:
Mahu: Nefse ve nefsin kaynağına fena nazar ile bakarak amellerin kalıp ve şekillerini imha etmek.
Isbat; Hakk'ın o kimse için bahşettiği vücud ile amellerin resimlerini isbat etmek.

İlmel Yakin: Nazar ve delel tariki ile

Aynel yakin: Keşf ve ilham yoluyla

Hakkel yakin: Beşeri vasıflardan sıyrılmanın gerçekleşmesi ve vuslat isteyen kimsenin bu dereceye erişmesi ile elde edilir.

İlmel yakin tefrika hali, ayne'l yakin yolun cem' hali, hakka'l yakin de cem'ul cem halidir.

Vakt:
Vat, kula hakim olan şeydir.
Vakitle, kulun irade ve gayreti dışında üzerine hücum eden haller kastedilir.

Gaybet-Şühud:
Şühud: Bir an murakebe, bir an da müşahade vasfı ile birlikte olmaktır.
Murakebe ve müşahede halini kaybedip huzur dairesinden çıkınca gaybet halindedir. Kulun Hakk'la eşyadan kaybolması kasdedilir.

Zevk-Şürb-Reyy:
Zevk iman, şurb ilim, reyy de haldir. Zevk bevadih erbabı, şurb, tevali, levaih ve levami erbabı, reyy de hal erbabı içindir.

Muhadara: Telvin erbabı

Muşahade: Temkin erbabı

Mükaşefe: Kul telvin ve temkin arasında istikrar kazanıncaya kadar her ikisinin arasında bulunan kimseler içindir.

Tevarik-Bevadih-Levami: Bütün bunlarla ifade edilmek istenen şey, halin başlangıcı ile ilk ondaki görüntülerdir.

Temkin ve Telvin:
Telvin, erbab-ı kulub içindir. Kalpler değişik sıfatlara yönelir. Kalp erbabına bu sıfatların sayısınca telvinler zahirdir.
Temkin erbabı ise; hallerin olumsuz etkilerden kurtularak kalp perdelerini yırtmış ve ruhları Cenab-ı Hakk'ın tecellilerinde bir değişme söz konusu olmadığı için, telvin ortadan kalkmıştır. Telvin sahibinde, nefsin sıfatları ortaya çıktığı zaman onda bazı şeyler eksilebilir.

Nefes:
Müntehi, hal kendisinde sağlamca yerleştiği için nefes sahibidir. Huzur ve gaybet halleri gelip geçici değildir. Vecd halleri nefesleri ile birlikte istikrar kazanmıştır.

61. BÖLÜM

BİDAYET VE NİHAYETLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Niyet amellerin başlangıcıdır. Başlangıçta bir mürid için en önemli şey onun sufiyyi yoluna girip, onlar gibi giyinmesi, Allah (cc) için onların meclisinde bulunmuştur.
Mürid, sufiler yoluna Allah (cc) için girmelidir.
Bidayeti sağlam olan kimsenin nihayeti de kamil ve tam olur. Seyr-u süluk sırasında manevi terakkiyi engelleyen alaka ve maniler, başlangıcın bozuk olmasındandır.
Mübtedi müridin ilk yapacağı kötü davranışlarından uzaklaşmasıdır.
Mürid sıdk ve ihlasa sarılırsa marifet sahibi kişiler seviyesine erer.
Sülukun başındaki müridlere arız olan afetlerin hepsi nazarlarının mahlukata yönelik olmasındandır.
Doğruluk iyiliğe götürür.
Mürid için en faydalı şey nefsini tanımasıdır.
Yemesi, içmesi ve giyinmesi(herşeyi) Allah (cc) için olmalıdır.
Bidayetinde, dost, tanıdık ve arkadaşlarından ayrılmak suretiyle işini sağlam yapmayan ve yalnızlığa sımsıkı sarılmayan kişinin bidayeti istikrarlı olmaz.
Sadakatın azlığı, ihtilat ve başkaları ile haşır neşir olmanın çokluğundandır.
Çoğu zaman sırf insanlara bakması bile ona zarar verebilir.
Zaruret sınırını aşan kimsenin kalbinin yönelişleri birbirine çağrışım yapar ve kalp tek tek çözülerek

dağılmağa başlar.

Mübtedini, dünyaya değer veren kimselerin hiçbirini tanımaması gerekir.

Mürid cuma gününe özel bir önem verir.

Mübtedinin dünyaya değer veren kimselerin hiçbirini tanımaması gerekir.

Mürid cuma gününe özel bir önem verir.

Mübtedinin Kur'an tilaveti ve hıfzından nasibi olmalıdır.

Kalp ile dilin birlikte bulunmadığı, buna bütün gücüyle önem vermediği tilavet, namaz ve zikir gibi her amel eksiktir.

Kul, Allah' (cc) a muhtaç olma ve O' (cc) na sığınma miktarınca belaları tanır.

Cüneyd:"Sadık, bin sene Allah' (cc) a yönelse de, bir an O'ndan yön çevirse kaybettiği kazandığından çok olurdu."

Mübtedi: Sadık, müntehi sıddıktır.

Müntehilerin heva ve hevesleri ölmüş, ruhları heva nefislerinden kurtulmuştur.

Müntehiler kendilerine nimetler çoğaldıkça ubudiyetlerini çoğaltan kimselerdir. Dünyalıkları çoğaldıkça kurbiyetleri artar. Mevki ve makamları yükseldikçe, tevazu ve alçak gönüllülükleri artar.

Müntehi, avamdan bir mü'min gibi namaz, oruç ve her türlü hayırla, hatta yoldan insanlara eziyet veren bir şeyin kaldırılmasıyla Allah' (cc) a yaklaşır.

Müridde nihai makamlar istikrar bulunca o, ahz ve terk ile mukayyed değildir. Çünkü o, her iki halde de sağlam bir ihtiyar ve tercih gücüne sahiptir.

İstikamet ve istikrar kazanan herkes Resulullah (SAV)'ın haline benzer
Resulullah'(SAV) ın sözleri ruhsat erbabı, fiilleri ise azimet erbabı içindir.
Cüneyd:"Nihayet, tekrar başlangıca dönmektir."

Bu yazı ilim2000.tripod.com adlı internet sitesinden alınarak düzenlenmiştir.